

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	za Nemčijo:
celo leto skupaj naprej . . . K 40—	celo leto naprej K 45—
pol leta 20—	za Ameriko in vse druge dežele:
četrtri leta 10—	celo leto naprej K 50—
na mesec 3-50	

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka.
Upravištvu (spodaj, dvorišče levo). Knaflcova ulica št. 5, telefon št. 85.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredni nedelje in praznike.

Inserati se računajo po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok, ter 54 mm širok prostor: enkrat po 12 vin., dvakrat po 11 vin., trikrat po 10 v. Poslano (enak prostor) 30 vin., parte in zahvale (enak prostor) 20 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Novi naročniki naj pošljejo naročnino vedno po nakazilu. Na samo pisemne naročbe brez poslatve denarja se ne moremo nikakor ozirati.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani

dostavljen na dom ali če se hodi po pošti:

celo leto naprej K 36—	četrtri leta 9—
pol leta 18—	na mesec 3—

Posamezna številka velja 20 vinarjev

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5 (v I. nadst. levo), telefon št. 34

Seidler pred padcem.

Dunaj, 14. junija.

Rekli smo včeraj, da je Seidlerjeva pozicija le navidezno trdna in da podučeni krogi ne dvomijo o tem, da je ministrski predsednik od danes do jutri. Ta napoved se očitno obistini. Današnji dan je prinesel novo močno oslabilitev Seidlerjeve pozicije in približal nesrečnega viteza neizogibnemu koncu. Poročali smo, kako so se pojavile v krilu ministrstva same ostri difference in kako se je velik del ministrov uprl Seidlerjevemu nakanam uvesti zopet absolutističen režim. Proti Seidlerju so nastopili poljedelski minister grof Sylva Tarouca, finančni minister baron Wimmer, železniški minister Banhaus in minister za javna dela Homann. Kakor izvemo iz popolnoma verodostojnega vira, se je njim pridružil tudi trgovski minister baron Wieser in nasprotstvo te skupine proti načelniku vlade se je še poostriilo. »Puntarije ne protestirajo le proti obnovitvi režima § 14., temveč tudi proti temu, da bi vlada brez sklicanja parlamenta gospodarila naprej v stanju takozvanega ex lege. Takorekoč vsako uro postaja očitnejše, da držijo Seidlerja edino le še neizprosni zagovorniki absolutizma, ki strahajo nemške stranke s tem, da bi pomenjal Seidlerjev padec za Nemce katastrofo in vzdržujejo pri Nemcih mnenje, da treba smatrati Seidlerjevo odstranitev za — casus belli.

Zdi se pa, da niti ti podpihivalci nimajo več sreče. Danes so se odmaknili od ministrskega predsednika nadaljnji faktorji, na katerih trdno pomoč je Seidler računal. V podučeni parlamentarni krogi pripovedujejo, da pri krščanskih socialcih pod pritiskom zmernih razborov takozvane tirol. skupine zmagujejo prepričanje, da pomena in vrednosti parlamenta vendarle ni primerjati s pomenom in vrednostjo gospoda ministrskega predsednika. Gotovo je, da krščanski socialci Seidlerjevega padca ne smatrajo več za vojno napoved, na katero bi morali odgovoriti z ljudim radikalnim besnenjem proti državnemu zboru, proti vladi in državi sami, kakor se glasi nauk bojevitvega nemškega radikalizma.

Danes so zborovali v parlamentu nemške stranke in sprejele resolucijo, v katerih pa se nahajala le pogojna izjava zaupanja ministrskemu predsedniku. Sangvinična interpretacija bi mogla tudi v tem videti pomenljivo delstvo. Vendar je treba v tem oziru previdnosti. Nesporo je namreč, da prevladujejo danes še med nemško-nacionalnimi strankami radikalni elementi, kar je že razvidno iz groženj s § 14., persekucijami in nasilnimi odredbami. Vprašanje pa nastaja, kaj je močnejše, kaj mora biti v državi silnejše, justament razbesnelega nemškega radikalizma ali enodušna

zahteva ljudstva in demokratičnih strank po obnovitvi ustavnega življenja in sklicanju državnega zbora.

Računati je, da se bodo dogodki sedaj nekoliko hitreje razvijali. Parlamentarni krogi pričakujejo, da bo prihodnji teden padla definitivna odločitev. Nočemo biti proroki. Toda kakor vse kaže, bo ta odločitev proti Seidlerju.

Nemški nacionalci za absolutizem.

Dunaj, 14. junija. (Kor. urad.) Današnje plenarno zborovanje zveze nemško-nacionalnih strank je sprejelo po večurni debati soglasno resolucijo, v kateri izreka zveza najprej zahtevo zbrati vse sile za doseg zmagovitega mira.

Resolucija pravi nadalje: Skupaj z zavezniškimi državami smo si po sijajnih uspehih nemških armad na Francoškem svesti odločilne zmage in skorajšnjega mira, ki je vreden velikanskih žrtv. Resolucija zahteva potem, da se mora vlada energično boriti proti vsem poskusom razkroiti notranji državni ustroj ter zagotavlja vlado polnega zaupanja Nemcev v Avstriji, ako bo nadaljevala resno in z močjo pot, po kateri je tozadevno hodila zadnji čas. Resolucija obžaluje zadnji preokret na strani Poljakov, ki grozi s kopicejem sedaj neizpolnjenih zahtev prepričati parlament ter na ta način tudi onemogočiti, da bi parlament dovolil državi za nadaljevanje in končanje vojne neobhodno potrebna sredstva. Nemci so hoteli parlament in ga hočejo tudi danes. Če pa se stališče strank, vsaj stališče poljskih zastopnikov, ne bo tako popolnoma in brezdvomno izpremenilo, se bo ono, kar potrebuje država v svoje svrhe, zagotovilo tudi brez parlamenta. S to svojo visoko pravico in s podporo nemškega avstrijskega naroda bo država vzdržala tako dolgo, da se bo poleg zunanj. dogodkov napravil pot za sporazum s slovanskimi narodi. Država potrebuje tudi reda v narodnostno mešanih pokrajinah na severu in na jugu. Za oba naroda na Češkem bo pomenilo rešitev, če bo močna odločenost napravila red ter tako omogočila skupno delovanje za velike skupne kulturne in gospodarske naloge. Tako se bo dalo napraviti tudi na jugu red, če bo vlada odločno nastopila proti državi nevarnemu hujskanju jugoslovanskih politikov. Če bi se vsled krivde nekaterih strank delovanje državne zbora prekinilo, naj vlada in Nemci porabijo ta čas, da izvedejo, kar zahteva trenotno in tudi, da pripravijo za bližnjo bodočnost politiko, ki združuje vsa plemena te države v skupnem delu in za skupni uspeh. Sklenjena je bila nato še druga resolucija gospodarskega značaja.

Poljski klub.

Dunaj, 14. junija. Poljski klub je sklican k plenarni seji, ki se vrši 21. t. m. na Dunaju. Na dnevnem redu je poročilo

parlamentarne komisije o krakovskih sklepih in volitev novega načelnika.

Ukrajinci in parlament.

Dunaj, 14. junija. (Kor. urad.) Današnje plenarno zborovanje aprajinskega parlamentarnega zastopstva je soglasno sprejelo resolucijo, ki zahteva z ozirom na zadnje poljske sklepe kot pogoj za pozitivno sodelovanje Ukrajincev v poslanski zbornici zagotovilo mero-dajnih rokov, da se bo brest-litovska mirovna pogodba do konca izvedla in da se bo uresničila zahteva ukrajinskega naroda v Avstriji, da se ustanovi posebna ukrajinska kronovina. Na dovolitev predpogojev, postavljenih od Poljakov, bi moralo ukrajinsko parlamentarno zastopstvo odgovoriti z najostrejšo opozicijo.

Za ujedinjenje in demokracijo.

Pred nekaj dnevi smo objavili vabilo na ustanovni zbor Jugoslovanske demokratske stranke. Izvrševalni odbor Narodno-napredne stranke, ki posluje kot pripravljalni odbor snuje se nove organizacije, je izvršil obsežna predela, pripravil je program in organizacijski statut JDS, in pričel je zbirati somišljenike v krajevne in okrajne skupine, ki bodo tvorile temelje nove stranke. Pripravljalna dela so v polnem teku in upanje je upravičeno, da bo ustanovni zbor resen in dostojen začetek velikega političnega dela, ki naj se prične z novo stranko.

Jugoslovanska demokratska stranka je dete velikega časa in njegovih velikih nalog. V njej so utelešene tri za naš narod življenske misli: demokracija, osvobodilna in ujedinjevalna ter organizatorična.

Vse tri ideje so že od nekdaj naša narodna last. Ako gremo za 50 let nazaj v našo zgodovino, vidimo kako je v vrstah inteligence in ljudstva, čisto seveda nezaveštno, pa vendar jasno izraženo, navzlic povsem drugi praktično-politični orijentaciji delovala misel narodnega jedinstva. Čim zrelejši je postal narod politično in kulturno, tem jasnejše se je izražala v njegovem mišljenju ideja ujedinjenja in tem odločnejše je stopala na pot izrazite praktične po-

Visoko

je zaplapolala zastava naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov kot edini narodni prapor in jasno je bilo, da se mora pod to zastavo zbirati vse, kar hoče narodu dobro. Treba je bilo revidirati predvojne nacionalne programe, očistiti jih avtonomističnih in separatističnih gesel in »praktičnih« smernic stare dobe ter jih postaviti na temelj edinstvi in državnosti. Le ujedinjen narod v svo-

ji lastni državi se bo ohranil, si osvojil prostor pod božjim solncem, neovirano razvil svoje duševne in gmotne sile ter izpolnil svoje dolžnosti napram sebi in človeštvu. Zmaga jugoslovanske misli med narodom je bila zmaga idej, ki jih je napredno Slovenstvo dolga bridka leta čuvalo kot svoj najdražji zaklad. Napredne stranke so morale nujno izjaviti posledice: prva njihova dolžnost je bila, da se postavijo odkrito in jasno pod zastavo države ujedinjenega naroda SHS.

Z narodno mislijo zmaguje v vojni demokracija. Slovenci, Hrvati in Srbi ne pričakujejo svoje osvoboditve od orožja, temveč zahtevamo svojo svobodo v imenu demokracije, ki ne daje predpravic velikim ljudem pred malimi, ne pozna razlike med velikimi in malimi narodi. Stara egalitè, frater-nitè, libertè se dviga k svojim triumfom in naš narod je že po svoji naravi, po svojem čustvovanju in po svoji gospodarski strukturi poklican biti med prvimi, nesebičnimi njenimi služabniki. Povzdignili se bomo in zaslužili svojo svobodo le tedaj, če spoznamo, da bo novi svet živel po novem redu, da bodo morali pasti mnogi predsedki preteklih dni, izginili za vedno mnogi zastareli socialni in gospodarski nazori. Nova doba, ki prihaja, zahteva od nas globokega umevanja narodnih dolžnosti v povsem novem pomenu te besede. V velikem moreniju svetovne vojne je prišel človek kot najdragocenejša prvina naroda, države do nove veljave. Človek kot ona prirodna jednota, kateri morajo biti v moralicnem, gospodarskem, socialnem, kulturnem oziru zasigurane vse zmoglosti svobodnega razvoja, da pridejo potem njegove duševne in gmotne sile v čim večjo korist njemu samemu, družbi, narodu, človeštvu. Danes ni več mesta za predsodke starega reda, ki so ločili v narodu male od velikih, odstranili se morajo ovire enakomernega razvoja vseh, ustvariti se morajo predpogoji, da bo mogla zmagovito napredovati ona velika ljudska pravica, ki izvirja iz volje celokupnega naroda. Napredno Slovenstvo hoče ta veliki nauk vojne časa udeležiti v svojem programu in v svoji organizaciji in mora J. D. S. odkrito in pogumno izpovedati nauk demokracizma, tako pogumno, da se sme postaviti v vrste iskrene svetovne demokracije.

Tretji problem, pred katerega so postavili usodepolni čas napredno stranko, je bil problem čim najsmotnejše in najenostavnejše koncentracije narodnih sil. JDS. je rešila ta problem kar najodločnejše. Dosedanje napredne stranke so se razdrožile in so strnile svoje pristaje v enotno organizirano vrsto. To je neprecenljivega pomena za uveljavljanje naše moči v narodnem boju, je tudi organizatorični prelom s preteklostjo. Po ustanovitvi JDS. bo napredno Slovenstvo res moglo svojo duševno in moralno silo vpravit skupno z ostalimi narodnimi vrstami za skupne cilje in kot enotna armada bomo bili velike boje, ki nas morda še

čakajo, za največjo ceno, ki jo more človeštvo oddati, za svobodo in samostojnost.

Spoznanje je tu. Naj bi bil ustanovni zbor J. D. S. prvi dokaz, da so napredni Slovenci odločeni tudi dosledno izpeljati, kar so spoznali za pravo. Zastava narodne in demokratične svobode je bila še vsikdar zmagovita.

„Il Lavoratore“.

V tržaškem časopisu imamo hudo narodno polemiko, ki posega v široka in delikatna vprašanja. Najprej je sodrug Pittoni povedal, da ni šel v Prago, ker ni hotel manifestirati za češko državno pravo, ki hoče podvreči tudi Nemce, ne za Jugoslavijo, ki hoče podvreči Trst. Radostno ga pozdravljajo »leccapiatinski listi«, a sodrug najmanj enake veljave, Puecher, odgovarja, da bi Pittoni vsekako imel iti v Prago, kjer je šlo za skupen protest za tirancev, v kolikor je sploh imela stvar političnega lica.

Zdaj je otvoril »Il Lavoratore«, ki že dolgo težko prenaša tihe in javne očitke, da je oportunističen list, ki si upa proti vsakemu kaj, je proti Friesu nič in proti Nemcem ne, oenzivo proti Slovincem. Vporabil je tema, s kojim upa pridobiti simpatije italijanskega narodnega meščanstva: začel je braniti Trst proti — Jugoslovonom v času, ko Italijani in Jugoslovani skupaj ne morejo prepričati, da se ga potašča nemški imperijalizem. Začel je »brantiti« Trst, komu v prid?

Priznati pa moramo, da se naslanja »Il Lavoratore« na netočnost v poročilu o jugoslovanskem shodu dne 30. maja 1918. Z veseljem pozdravljamo, da je dr. Wilfan že 9. t. m. v »Edinosti« dal korekturo. Dr. Wilfan ni dejal, da Slovenci izključujejo sporazum z Italijani. Opozarjamo na poročilo v »Slovenskem Narodu« od 31. maja 1918, kjer se pove, da je dr. Wilfan v končni besedi naglašal, »da ni kompromisa z narodom, ki hoče s severa sem ugrabiti Jugoslovonom brez vsake najmanjše pravice pozicije ob morju.« Beseda, »da ne poznamo kompromisa.« se je v tem slučaju evidentno nanašala na Nemce. »Il Lavoratore« naj vzame lojalno na znanje dr. Wilfanovo korekturo, v kateri »Edinost«, 9. junija se pojasnjuje govor v tem zmislu: Jugoslovani zahtevamo narodno državo na temelju načela samoodločbe, vresničiti pa jo hočemo potem sporazuma, ne z nasiljem, niti z diplomatskimi spletkami.

»Il Lavoratore« ve, da je stališče Jugoslovonom glede Trsta vedno enako in da se opira na etični, gospodarski in zemljepisni temelji.

LISTEK.

Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino.

Spomladi leta 1917. so se trije znani slovenski znanstveniki obrnili k slovenski javnosti z obširnimi motiviranim vabilom, v katerem so razložili naloge in program svojega lista ter prosili slovensko javnost podpore pri tem svojem eminentno narodnem delu. Sekularne reminiscence — vabilo je izšlo ravno sto let po ustanovitvi prve javne stolice za slovenski jezik v Ljubljani — se pri tem spajajo z živimi potrebami sedanosti: naša znanost, ki je bila vedno naša, narodna, ni doslej iskala takih direktnih zunanjih stikov z javnostjo. V današnjem času pa, ko se v gigantskem naporu napenjajo vse naše sile, da si zajamčimo svojo bodočnost, so znanstveniki uvideli, da jim onih znanih, ki so jim poverjene v okrožju našega narodnega življenja, ni mogoče vršiti v času, primernem obsegu in obliki, če si ne ustvarijo glasila, ki je posvečeno izključno le slovenski znanosti v najširšem pomenu besede. Če je pomanjkanje sredstev obteževalo in zaviralo vsako znanstveno delo že prej, so se morale te zapreke v tem večji

meri pojaviti v sedanjem času. Zato so apelirali slovenski znanstveniki na našo javnost, v pričakovanju, da jih ona javnost, ki je svojo narodno poštrevnost pokazala v tako veliki meri baš v sedanjih časih, ne bo pustila brez podpore. Prepričani so bili, da bo slovenski narod podprl stremljenje in delo onih znanosti, katerim je baš on sam znanstveni objekt.

Leto za razposlanim vabilom je zadržan tako dolgo po nepričakovanih težkočah — izšel nazadnje list sam, oziroma njega prvi dve številki. Razveselil in zadivil je s svojo bogato vsebino vsakega znanstvenika, vsakega prijatelja naše znanosti. Jagić — v teh rečeh pač največjavnejša priča — piše enemu izmed urednikov, da mora biti tak list »za vse Slovence vrloradosna pojava, kojoj ja od sve duše želim sijajan uspeh i napredak«. Nadalje upa, »da će . . . svaki slovenski intelligenat rado prihvatiti, odobriti i podprjeti izražene ondje (v vabilu!) želje, jer je to zbilja jedan vrlo potrebiti korak naprijed. Slovenci je narod, ne gledači na njegov broj, tako marljiv i ustrajan, da sam ja uvjeren, da i taj Vaš naučni podhvat neće zapeti, već će se razvijati u sve širim razmjerima.« Naši znanstveniki imajo voljo in zmoglosti, toda sami so preslabi, da bi uresničili to lepo Jagićevo prerokovanje.

Umevno je, da so večino člankov prve številke napisali baš uredniki (Kaspert, Kidrič, Nachtigall). Na pr-

vem mestu stoji Nachtigallova razprava, ki govori o važnosti latinskega dela rokopa brižinskega kodeksa za vprašanje o domovini in postanku brižinskih spomenikov. Za preskromnim naslovom razprave se skrivajo važni in pomembni novi rezultati: kodeks je bil priročna knjiga brižinskega škofa Abrahama, ki ga je — okoli leta 975 — deloma celo sam lastnoročno napisal. Če pomislimo, da se je v datiranju brižinskih spomenikov doslej omahovalo v približni dobi treh stoletij (od X. — XII), se pokaže eminentna važnost tega rezultata. Profesor Nachtigall pa gre še dalje in raziskuje na podlagi ohranjenih listin cerkveno politiko škofa Abrahama; pri tem se pokaže, da je Abraham skušal zaokrožiti svojo škofijo v slovensko škofijo (svoje nemške vasi je zamenjaval konsekvntno za slovenske) in tako stopi vsa njegova osebnost namah iz filološke v politično zgodovino. Bogata vsebina članka je s tem samo skicirana. Zanimivo paralelo cerkveni politiki brižinskega škofa Abrahama poda M. K. o. s. ki poroča o nameravani ustanovitvi škofije v Gornjem gradu l. 1237, za kar se je posebno trudil takratni oglejski patrijarh Bertold (1218—1251). Fr. Kidrič je priobčil začetek svojih prispevkov in opomb k zgodovini reformacije na Slovenskem, v katerem govori o znanem jugoslovanskem mecenu, baronu Ivanu Ungnadu, v prognanstvu. Oprt na bogato literaturo — ki mu slu-

ži v prvi vrsti v to, da pokaže nje površno nedoslednost in manifestira svoj sijajen metodično - kritičen talent — pokaže, kako so baš razmere na notranjeavstrijskem dvoru silele Ungnada, »zvestega služabnika svojega gospoda«, med luterane in v Nemčijo. — L. Hauptmann piše o staroslovenski družbi in njenih stanovitih, oziroma o socialnih slojih slovenske družbe v času od konca 6. do sreda 9. stoletja. Na tem polju je priznan vsečak. Iz njegovega članka zvenijo tužni glasovi slovenske preteklosti in nam pripovedujejo o krotkih prednikih - sužnjih, kako brezprimerno dolga in strma, a zato nad vse častna je bila križeva pot do narodne osamosvoje in do junaštva soških zmag. — Enako kakor Hauptmann spaja Kaspert davno preteklost z našo sedanostjo v prispevku k rodovniku Franceta Prešerna. V njem dokaže, da so v oni hiši, ki nam je dala Prešerna, že v začetku 16. stoletja živeli Prešerni. Takih razprav bi si želeli med nami še več, od vsake rodovine, ne samo od onih, ki so nam dale razne »slavne« može. Take rodovinske zgodovine bi imele poleg svoje velike znanstvene cene za umevanje naše notranje kolonizacije tudi eminentne nacionalnopolitičen pomen: pokazale bi nam, kako smo v resnici izrastli iz naše zemlje, kako smo spojeni, zrastle z njo in bi na tak način najbolj zatirale oni žalostni čut brezdomovništva in ciganstva, ki mu je »ubi bene, ibi patria«.

Kaj nam mar, da nimamo plemstva, za katerim nekateri tako jadikujejo! Naše plemstvo je od naše Matere Zemlje, one Zemlje, ki — po znanem Gumploviczevem izreku — tuje žre!

V posebni izjavi razlaga uredništvo vzroke, ki so bili krivi, da se je list tako zakaznil in da se bo mogoče komu zdel preneolichen, ker prinaša samo razprave, ne pa tudi recenzij in poročil o našem znanstvenem delu. Zato prinaša naslove razprav, ki so že pripravljene za bodoče številke, posebnih edicij, ki jih pripravljajo — seveda če bo dovolj denarja, kaj pa da! — in sploh podrobnejši načrt svojega dela. Najvažnejša panoga njegovih projektov, — naš jezik — v tem zvezku niti ni zastopana, ker je za njo treba viliti nove črke, ki si jih izdajatelj s skromnimi sredstvi, ki so jim na razpolago, sedaj še ne morejo omisliti. In vendar je vsa njihova skrb obrnjena v prvi vrsti na naš jezik, kot najjasnejši znak naše narodnosti.

Izdajatelj ve do dobro, da je poštrevnost našega naroda baš v sedanjem času tako velika, da je težko prihajati še z novimi prošnjami. Vendar pa se nadejajo, da bo naše narodno občinstvo umevalo njihov idealen napor in jim pomoglo, da bodo lahko izvršili ono svoje delo, ki služi znanosti o našem narodu, torej neposredno našemu narodu samemu.

J. A. G.

Na koncu še nekaj: Polemika »Il Lavoratore« ni bila pisana posebno pazljivo. Izpad na dr. Korošca, ki mu hoče naprtili odgovornost za dr. Sustersiča, je sila neokusen. Kar pa piše »Il Lavoratore« o »Jugoslovanskem klubu«, da je nedavno nastopil proti temu, da se dovoli železničarjem en milijon, je čista izmišljotina, da ne rečemo hujšega. Če je »Il Lavoratore« dostojen list, bode to krivico popravil. O taktiki nemških socialistov v dunajskem parlamentu, katerim je pridružen tudi Pittoni, ve vsakdo, da je tako oportunistična, da se čudimo, da se upa socialistični list na dan z očitki proti »Jugoslovanskemu klubu«, čegar politika je povsem demokratska in dosledna.

Geografsko - gospodarske pozicije Trsta.

Že tolikrat se je pričakovalo, da bodo točke nove zveze med Avstrijo in Ogrsko na eni strani Nemčijo na drugi strani objavljene. Vedno se glasi, da pogajanja napredujejo ter da bo zveza tudi formalno čim prej sklenjena. Tudi ta teden je bil grof Burian v Berlinu, kjer je konferiral z nemškim državnim kanclerjem. Komunikacije pravi, da pogajanja se niso mogla dovršiti, ker so bili generalji, ki se udeležujejo posvetovanj, odsojni. Monarhija hoče skleniti tesno politično zvezo z Nemčijo, vrhu tega pa urediti z Nemčijo po enotnih načelih gospodarske probleme; saj tako se je izrazil namestnik kanclerja pl. Payer. Važno mesto med temi gospodarskimi problemi zavzema Trst. Nemški ekonomski v Berlinu ter drugod po Nemškem uči, da Nemčija mora imeti prost dohod od Trsta ter primestnega vpliva v tej luki, kajti čež to mesto vodi najkrajša pot v Orient. Gotovo so Nemci tudi pri sedanjih pogajanjih zastopali to mnenje.

Avstrijski Nemci kakor tudi oni iz rajha trdijo vedno, da Trst ne more biti slovensko ali pa italijansko mesto, ker Trst živi od prometa; blago, ki se uvaža ali izvaža preko Trsta, je pa po pretežni večini iz nemških krajev; ako bi hoteli, pravijo, da lahko uničijo Trst vsak trenutek s tem, da mu odvzamejo promet. Tako trdijo Nemci. Poglejmo si, koliko resnice je na tem.

Trst uspeva in propada s pomorsko trgovino. Trgovina je njegovo srce; ona ga preživlja, brez nje bi bil Trst brezpomembno obrežno mesto. Med vojno, ko je ponehal pomorski, posebno prekmorski promet, je zadobil Trst značaj nekdanjega cvetočega, sedaj pa v gospodarski smrti obsojenega mesta, nekako lice tihega obmorskega šetališča. Vse to se je zgodilo, ker mu je odrezana življenjska žila, prekmorski promet.

Katere dežele so dobavljale blago, ki se je iz- in uvažalo preko Trsta? L. 1913. se je uvažilo po morju preko Trsta 2.314.000 ton blaga ter izvozilo 1.135.700 ton; skupen promet je znašal tedaj 3.449.700 ton. Najvažnejši importni predmet je bil premog (899.500 ton), ki je prišel skoraj docela iz Anglije. Druge večje postavke so: ruda (332.100 ton), žito, moka in stroške (159.200 ton), bombaževina (144.000 ton) ter južno sadje (117.700 ton). Preko Trsta pa se je izvozilo v velikih množinah: les (311.800 ton), sladkor (195.700 ton) ter ruda (103.600 ton). Vse to blago je prišlo v Trst, po kopnem ali po morju, se tam prelozilo iz ladje na železnico ali naobratno. Iz dohodkov tega opravila se je Trst redil ter bogatil. Ako mu odvzamemo ta posel, mu istočasno odtrijemo zaslužek.

Jugoslovansko gledališče ob Adriji.

Trst, 12. junija.

Maja meseca je praznovala Praga petdesetletnico svojega narodnega gledališča, slovenskega hrama češke in slovanske muze. V tej kratki, a življenja polni dobi je postalo to svetlišče središče in simbol kulturnega življenja češko - slovanskega naroda. Zavest lastne sile in hrepenenje po višjem kulturnem življenju ga je zamislilo, trdna volja in brezprimerna požrtvovalnost sta ga postavila, in ob petdesetletnici njegovega obstanka so se zbrali v Pragi zastopniki vseh narodov naše monarhije, ki ljubijo in hrepenijo po pravi kulturi in napredku, da se klanjajo češki muzi, da izrazijo svoje čaščenje in simpatije češkemu narodu, narodu - voditelju v času borbe za svoboden razvoj in napredek narodov.

Glas praških slavnosti se je razlegal po vsej slovanski zemlji. Brno hoče tudi imeti svoje narodno gledališče, Zagreb misli na nov in lepši muzin hram, v Ljubljani se bo po dolgem in žalostnem

Za nas Slovence nastane važno vprašanje, s kolikimi odstotki so se udeležile naše dežele na prometu, ki je šel pred vojno preko Trsta. Po raznih cenitvah sem prišel do zaključka, da se je izvozilo iz Kranjske, slovenskih delov Stajerske ter Koroške in iz Primorja preko Trsta okroglo 350.000 ton ter uvozilo za te dežele 800 tisoč ton blaga. Skupen promet bi znašal tedaj 1.150.000 ton ali po 33 odstotkov vsega prometa, ki je šel preko Trsta. Važne postavke izvoza so: les (250.000 ton, to je 80 odstotkov vsega lesa, ki je šel preko Trsta), kolonijalno blago (12.000 ton), sadje in zelenjava (5000 ton), žgane pijače (20.000 ton) ter papir (15.000 ton). V te dežele se je uvažilo preko Trsta: premoga (300.000 ton), rude (300 tisoč ton); kranjska industrijska družba ima namreč velike plačve v Škedenju pri Trstu, kjer se lije železo; železna ruda pride iz Alžirja, Španije, Egipta itd., premog pa skoraj izključno iz Anglije, bombaževine, volne, lana, koprne (70.000 ton).

Ostalih 67 odstotkov je prišlo, oziroma podjetja, ki imajo tam svoj sedež, severno od naših. Ako bi bil Trst iz tega ali onega vzroka odrezan od teh dežel, bi izgubil dve tretjini dosežanega prometa. Slovenske dežele, vstevši celo Primorje, ne tvorijo tedaj pravega trgovskega zaledja tržaške luke, ampak največ blaga prihaja od severa. Naravno je, da so ustanovile dunajske banke filijale v Trstu, da imajo dunajske trditve tam svoja zastopstva ter da je Dunaj pritegnil nase večji del ladjedelstva in paroplovbe. Saj Dunaj, oziroma podjetja, ki imajo tam svoj sedež, so pošiljale preko Trsta sladkor, železo, steklo, tekstilno blago itd. ter so na ta način alimentirale tržaški pomorski promet.

Ali more severna industrija obrniti hrbet Trstu ter si poiskati druga eksportna in importna pota? Trst leži na severni točki Jadranskega morja. Promet po morju je mnogo cenejši kakor po kopnem; zato išče blago najbližnjo luko. Industrija nemških in čeških dežel mora, hoté ali nehoté, uporabljati Trst kot prometno luko, ker je najcenejša izvozišče in uvozišče, vendar bi mu lahko politični protitoki še precejšnje del odvzeli. V geografsko - gospodarskem oziru konkurira s Trstom samo Reka. Reka je imela pred vojno približno polovico manj prekmorskega prometa kakor Trst. Koliko prometa bi odtegnila Reka naši luki, ako bi se iz političnih vzrokov slednja favorizirala, se ne vé; prav lahko pa je, da bi mogla Reka pritegniti mladenca cel promet nase. Ako bi bili obe luki združeni v eni državi, bi odločevala politična premoč; eni luki bi se lahko v prid druge luke skoraj ves promet odvzel.

Važno je vedeti, da je Reka enakovredna in zato nevaren konkurent Trsta. Velikega pomena je nadalje ugotovitev, da je avstrijska industrija vezana na Trst, oziroma na Reko. Kakor omenjeno, bi pač mogli politični protitoki odvrniti še precejšen del prometa, ki gre sedaj čez Jadransko luko ter ga dirigirati proti Severnemu morju. Koliko bi naša luka vsled tega trpela, in ali bi bil njej obstanek ogrožen, o tem prihodnji teden.

Trgovina in obrt na Kranjskem leta 1917.

(Z poročila predsedstva trgovske in obrtniške zbornice za Kranjsko.)

Gospodarske razmere, vsako leto bolj težavnejše, so postale v letu 1917 izredno težke. Proizvajalni pogori so se industriji in obrtu skrajno poosttrili. Pomanjkanje delavcev je postalo še večje. Priporočili so k temu novi vpoklici, pomanjkanje pa so poosttrile tudi vedno neugodnejše prehranjevalne razmere. Delavci, ki si ni mogel sam preskrbeti zadostne prehrane, je zahteval od delodajalca poleg plače čisto tudi hrano; marsikateri pa je raje pri poljedelstvu iskal dela, da bi dobil boljšo prehrano, kakor mu jo more dati industrija. Nezadostna možnost aproviziranja je tu pa tam tudi ovirala, da bi se bila nadomestila iskala v vojnih ujetnikih. Draginja je rastla držema in povsod javila svoj vpliv. Število docela mirujočih obratov se je pomnožilo. V ostalih obratih se je marsikje, zlasti vsled pomanjkanja premoga delo za

kraji ali daljši čas moralo ustaviti. Stanje se je poosttrilo vsled težkih prometnih ovir, ki so se zlasti v jeseni znosno pomnožile.

Preteklo leto nam je prineslo celo vrsto novih, dostikrat nejasnih odredb in k mnogim že obstoječim centralam veliko število novih. Industriji, obrtu in trgovini je vzeta skoro vsaka iniciativa. Silna množina vedno se množilnih odredb provzroča, da so pridobitni krogi o marsičem v mučni nejasnosti, če in v čem starejši predpisi veljajo poleg novih, in da žive v vedni skrbi in strahu, da ne bi se kje in kako nehote in nezavedno zagrešili proti kakšnemu predpisu, za katerega ne bi vedeli ali ki ga ne bi prav razumeli. Tej nerazvednosti se ni čuditi. Saj pravi celo predgovor k uradni letos izšli debeli zbirki predpisov za prehrano: »Izločitev prehitelih odredb, razglasitev in razpisov je bila s tem otežena, da se je redko izvršila izrecna razveljavila. Često se je moglo samo iz dolobh mlajših predpisov sklepati, če in v koliko so se morali sprejeti starejši predpisi.

Da so centrale zlo, temu se mora danes komaj še ugovarjati. V njih upravičeno se je navajalo, da so potrebno zlo. Vseka kor preprečujejo zlo, v kolikor to sploh morejo, s tem, da stvarjajo podlago za nova zla, vsaj v prehodni dobi pa bi mogla ta zla postati hujša, nego so sedaj preprečena. Okorna, brokratično vojena, iniciativno in samoodločno podjetništva dušeca, prizadevnost industrije hromeča in samostojno trgovino moreča gospodarska prisilna organizacija more komaj ustvariti prava tla, na katerih se morejo razviti za obnovo gospodarskega življenja, za valuto in za državne finance tako potrebna zvečana produkcijska hitra in dobra preskrba konsuma in večji izvoz. Zategadelj je zahteva vedno glasnejša, da se čimprej začne z odpravo central ter da ne prežive vojne; kolikor časa pa morajo še obstati, naj se primerno preosnujejo, da se zlasti trgovini dopusti primeren delokrog ter njej kakor tudi manjšim industrialnim podjetjem in malemu obrtu omogoči zadostno zastopstvo in vpliv za varovanje njih koristi.

Čim dalje se go izločitev samostojne trgovine, čim ožji je njen delokrog, čim trše so njene sponi in na drugi strani čim nezadostnejša je legalna prekuba prebivalstva z živili in najnujnejšimi potrebščinami, tem širše so vrata odprta tihotapni trgovini, kateri konsument v svojem samohranem nagonu plačuje vsako ceno. Dasi tihotapna trgovina pri nas razmeroma še ni tako razvita kakor drugje, vendar boazen ni neupravičena, da jo bo v njenem učinku tudi še po povratku normalnih razmer morda še dolgo čutili.

Za vojno in prehodno gospodarstvo se je z ministrsko odredbo z dne 30. marca 1917 pri trgovinskem ministru ustanovil poseben generalni komisariat za vojno in prehodno gospodarstvo. Ministrska odredba z dne 10. oktobra 1917 je ustanovila obrambno poslovalnico za avstrijska premoženja v inozemstvu. Poostrežen predpis, zadevalojih neposredne davke, je prinesla cesarska odredba z dne 16. marca 1917 zlasti glede knjižnega vpogleda in glede kazenskih predpisov. Trdo novost je pomenila cesarska odredba z dne 7. marca 1917, ki določa možnost izločitve obratov z vojno konjunkturo iz kontingenta in posebne obdavčitve tudi za prejšnja leta po čistem donosu; odredba je vznemirila, ker deloma preminja podlago zakona, z nepopolnimi določbami odpira pot davčni samovolji in ni brez nevarnosti tudi za slabše člane, ostale v davčni družbi. Glede obeh odredb kakor tudi glede enostranskih pretiranih predlogov poslanca dr. Steinwendlerja na premembo vojnih prebitkov k direktnim davkom se je izvršila skupna akcija zbornic, združenih v trgovsko - politični osrednjici.

Razpoložnost denarja, ki je bila kakor prejšnje leto tudi leta 1917, velika, je bila v prid vojnim posojilom ter se je javila tudi v rastočih vlogah v denarnih zavodih ter v močnem odplačevanju hipoteknih posojil. Posojila vračajo zlasti kmečki dolžniki, manjši dolgovci nekako do 2000 K bodo prejkone kmalu izginili popolnoma. Kranjska hranilnica je imela na koncu leta 1917 67.400.000 kron vlog proti 56.158.477 kron na koncu leta 1916. Pri Mestni hranilnici ljubljanski so znašale na koncu leta 1917 hranilne vloge 66.756.590 K proti 54.959.553 kron na koncu leta 1916. Ljubljanska kreditna banka je imela lani dne 31. decembra 39.738.669 K vlog proti 22.611.693 kron dne 31. decembra 1916. Pri Ljudski posojilnici je bilo stanje vlog ob sklepu leta 1917 31.927.576 K, v začetku leta pa 25.708.882 K. Narasčanje vlog se kaže tudi pri zavodih na deželi, tako na primer pri Mestni hranilnici v Kranju 8.785.920 K (proti 7.206.392 K na koncu leta 1916); pri hranilnici mesta Kočevje 8.409.101 K (proti 6.796.110 K v začetku leta); pri Mestni hranilnici v Novem mestu 6.020.822 K (4.741.073 K v začetku leta); pri Mestni hranilnici v Kamniku 3.708.768 K (2.769.873 K na koncu leta 1916).

Zita in druge krušne rastline so lani izdatno zaostale za predlanskim pridelkom; pšenica za eno četrtino, rž za dobro tretjino, ječmen skoro za polovico, oves nad polovico, koruza skoro za četrtino, proso za četrtino. Edino alda, ki je

ščih. In uspeh slovenske Talije v Trstu je še večji, če pomislimo, da so omenjene dežele uživale celo znatne podpore sedanje mestne uprave.

Pri nas pa smo videli uspehe naše lastne sile in naše lastne volje. Uspehi so bili zadovoljivi in s tem večjim pričanjem, s tem večjo ljubeznostjo in požrtvovalnostjo se je lotilo »Dramatično društvo« svojega dela, našlo pa je pri tem vzornega delavca in sotrudnika v režiserju M. Skrbinska. Prva naloga bo: omogočiti redno gledališčno sezono v prihodnji jeseni. Na drugi strani pa mora društvo zbirati tudi primeren fond za stalno gledališče v Trstu. Zato pa bo potrebno tudi gledališčno poslopje, ki bo odgovarjalo svojemu namenu in ki bo zadostilo tudi našim potrebam.

In v dosegu tega cilja se bodo morale zbrati vse sile. Požrtvovalnost naših rojakov ne sme zaostajati za njihovo voljo. Češka požrtvovalnost, češko narodno gledališče nam bodi vzor. Vsak naj prispeva svoj obol, majhen ali velik: kamenček ob kamenčku bo položil, in ponosno se bo dvigalo ob Adriji svetlišče naše muze, dokaz naše kulturne sile in dokaz požrtvovalnosti in narodne zavesti Jugoslovanov Trsta in cele naše domovine.

Že leta 1916. bolj obrodila, se je leta 1917. zopet izboljšala in sicer za eno petino predlanskega pridelka. Pridetek filola in drugega sočivja se je znatno znižal. Slabo so uspeli tudi krompir in zelje, mestoma tudi repa in pesa. Izredno slabo je bilo z detelo, senom in slamo, vsled prehude suše. Sadna letina je bila boljše nego leto prej. Vino je, kakor po kolikosti, tako po kakovosti izredno dobro obrodilo. Donos vina se ceni na okroglo 200.000 hl. od druge strani celo na 248.000 hl. Tudi čebelarstva se je lani dobro obnesla.

Produkcija premoga je v največjem obratu zborničnega okraja proti letu 1916. nekoliko padla (219.600 ton, za 2700 ton manj) nego leta 1916, znatno nižja pa je proti normalni v miru; dobavil se je premog skoraj izključno za državne železnice, vojaške zavode, za vlado in za industrije, ki izdelujejo vojni material. Železna industrija je imela obilnega posla vsled rastočih zahtev vojaške uprave. Pomanjkanje premoga je največjemu obratu z železom ne le celo leto branilo obratovati v polni meri, ampak ga sredi decembra 1917 primoralo za tri mesece obrat popolnoma ustaviti. Nanovo se je osnovala elektrodna tovarna, pa radi nedostatka premoga lani še ni mogla začeti z obratovanjem. Tudi industrije za stroje in livarne so imele po večini delo za vojaštvo in so mogle radi tega in radi pomanjkanja delavcev in snovi druge dobave izvršiti le v jako omejeni meri, v nekem drugem obratu pa so se morala vsa zasebna naročila odkloniti. Razne ovire, predvsem pa pomanjkanje kuriva, je en obrat prislilo v začetku decembra k uvedbi sedemurnega delavnega časa, drug obrat k tritedenski ustavitvi in tretji obrat k dvatedenski prekinitvi. Rastoče pomanjkanje kovin je prislilo mehkejšo kovino namestiti z jekleno litino. To pa more ob daljši porabi provzročiti popolno razvedrobo strojev, preračunanih samo za obdelovanje kovin; obnova strojev bo po sklepu miru vsled visokih cen brez dvoma naložila velike žrtve. Za papirno industrijo je bilo leto 1917. malo ugodno, dasi je bilo povpraševanje po papirju veliko. Vsled velike potrebe papirja in vedno rastočih cen za surovine in višjih vozilov so se sicer višale tudi cene za papir, pa niso mogle priti do primerne veljave radi pomanjkanja premoga, transportnih ovir, nedostatka delavcev in težav pri preskrbi surovin.

Tudi tiskarski obrt je posledice vojne lani občutil v zvišanji meri. Papir je v nekaterih vrstah pošel popolnoma. Celo tisk šolskih knjig se je moral omejiti na to, kar je najnujnejše potrebno. Nedostatek kuriva in proti koncu tudi svetla ter izdatna skritev osebja sta delo hudo utesnjevala. Nabava nadomestka za oddani tipografski material je nalagala velike žrtve. Sicer pa so bila podjetja z malim številom ostalih jim delavnih moči polno zaposlena; morala so pa kljub čezurnemu delu odkloniti mnogo zasebnih naročil. Tudi za knjigoveštvo so snovi jako pohajale. Izdelovanje lepence se je moglo izvršiti neprekinjeno; odjem je bil živahen, produkcija pa se je morala omejiti na polovico. Slamnikarska industrija je imela ob sezoni mnogo naročil. Obratovanje se je tu pa tam začasno moralo ustaviti. Zelo je manjkalo kuriva, prav posebno pa sukanca. V usnjarski industriji so imela podjetja, ki delajo za vojaštvo, kakor prejšnja leta tudi lani visoko konjunkturo. Pri drugih, manjših podjetjih je bil položaj neugoden. Glede odkazovanja kož so se tudi lani čule to in tam pritožbe radi nezadostnega dodelovanja. Težave je delala tudi preskrba pomožnih snovi. Čevljarstva industrija je bila prvo polovico leta še dokaj dobro zaposlena, dasi se je že v začetku leta čutilo pomanjkanje materiala. V drugi polovici leta je eden izmed obratov radi nedostatka kuriva počel dva meseca. Za vojaštvo delujoča podjetja so bila dobro zaposlena. Izdelovanje prstenih barv so občutno ovirale transportne težkoče in težave v preskrbi surovin; obratovanje se je moralo utesniti, proti koncu decembra pa začasno ustaviti. Tudi tovarna za olinate barve in lak je bila iz enakih vzrokov primorana obratovanje časih omejiti. Izdelovanje mila je bilo popolnoma ustavljeno. Odjem vlačičenih sveč je bil jako živahen. Naročilom pa se ni moglo v polni meri ustrezati radi nedostatka surovin. Izdelovanje parafinskih sveč je radi naročil vojne uprave dobro uspevalo, civilnim potrebam pa se je radi nezadostne dodelitve parafina le v jako majhni meri moglo zadoščati. Stavbna stroka je močno zastajala. V opekarnah je delo počivalo; le v enem obratu, ki ga je prevzelo vojaštvo, se je v drugem polletju začelo z delom. Cementna tovarna je meseca Julija ustavila izdelovanje ter ga v začetku novembra zopet pričela v jako omejenem obsezu; med tem časom je naročila izvrševanja, kolikor je bilo mogoče, iz zalog prej izdelanega cementa. Tovarna za kalcinirano glino je bila tudi lani v uporabi vojaške uprave. Povpraševanje po steklenem blagu je bilo veliko, izdelovanje pa jako oteženo. Tekstilna industrija je popolnoma mirovala. Ena izmed predilnic se je uredila za izdelovanje papirne preje in papirnih tkanin, pa v letu 1917. z izdelovanjem še ni pričela. Izdelovanje čipk se je v drugi polovici leta ustavilo radi nedostatka lanenega sukanca, trgovina s čipkami pa je mogla še nekoliko trgovati radi zaloga iz prejšnjega časa. Tudi sitarska obrt je trpela, ker ni bilo zadosti sukanca in konopca. Velike težave je imela s preskrbo žime, ki se ji je cena v teku leta potrojila. Kupčija zlasti drugo polletje ni bila neugodna, posebno pri izvozu na Ogrsko to je pripisovali dobri sadni letini (izdelovanje marmelade). Ogrska pa je menda prevzela tudi vlogo posredovalca, ker je na primer poprej sijajna neposredna kupčija z Romunijo odpadla popolnoma. Pri izdelovanju tescenin je bilo celo leto radi vojaških dobav dosti dela. Izdelovanje kavnih nadomestkov se je kljub velikemu povpraševanju moralo omejiti na dve petini izdelkov v miru. Izdelovanje kandit in slaščic je bilo do oktobra omejeno na 40 odstotkov, pozneje pa še bolj. Mlinska industrija je tudi leta 1917 mlela samo za plačilo, pa imela radi nedostatka žita čisto prekinjen obrat. Pivovarniški industriji so se vsled nezadostne dodelitve surovin že prej slabe razmere še poslabšale. Izdelovanje lanenega olja je radi pomanjkanja lanenega semena celo leto počivalo. Produkcija kisa je bila dobro zaposlena, deloma za vojaštvo; nedostatek širitja pa je provzročil začasno ustavitve obratovanja.

Lesna industrija je bila kakor prejšnje leto tudi leta 1917. radi pomanj-

kanja delavcev, voz in živine zelo ovirana. Produkcija je bila močno utesnjena; mnogo žag je mirovalo, dokaj pa jih je imelo tudi vojaštvo v svoji porabi. O cenah se mnogo toži. Sedanje ravnalne cene niso primerne razmeram in zadržujejo produkcijo in prodajo. Za Kranjsko so te ravnalne cene posebno zato nevdržljive, ker meli na Hrvaško, kjer se nudijo veliko višje cene. Višje cene na Hrvaškem pa ondi omogočujejo tudi višje meze. To in pa mnogo ugodnejše prehranjevalne razmere provzročajo močno odhajanje kranjskih lesnih delavcev na Hrvaško, silijo naše industrijske plačevalci vsaj enako visoke meze in skrbeti pri tem za enako dobro prehranitev delavcev, kakor je možna na Hrvaškem; kranjskim interesentom se tako visoko draže produkcijski stroški.

Srednjemu in malemu obrtu se je položaj izredno poslabšal. Kakor velikim obratom je tudi srednjim in malim obratom hudo primanjkovalo delavskih moči, da, celo vajence; materiala je čisto nedostajalo popolnoma. Primanjkovalo je kuriva in svetla. Zlasti tožijo stavbniki, kovinski in mizarski obrti; manjka železnine, posebno žičnikov, cementa, opeke in apna. Hudo prizadeti so bili oblačilni obrti vsled pomanjkanja blaga in posebno sukanca. Občine, v katerih ni več nobenega čevljarja ali krojača, se množijo. Z izrednimi težavami se morajo boriti tudi druge obrtne stroke in število ustavljenih obratov narašča.

Trgovini so se seveda izredno pomnožile težkoče, ker je z blagom še bolj na tesnem in se je še bolj zmanjšalo število prodajnih predmetov; na drugi strani pa so ji prosto gibanje se izdatneje omejele nove odredbe. Proti koncu leta je k poslabšanju kupčije pripomoglo tudi to, da se je soška armada znatno pomaknila proti jugu. Mnogo je bilo pritožb radi prometnih ovir in radi nesigurnosti pri transportu. Hudo se je poslabšalo stanje trgovin z živili; mnogo važnih predmetov sploh ni bilo ali je prav težko dobiti. Promet v specerijski stroki kaže tretjino do polovice manjši finančni uspeh nego leto prej. V manufakturni in oblačilni stroki se je v prejšnjih letih še ugoden položaj leta 1917. shujšal mahoma. Blaga je bilo vedno manj, koncem oktobra pa je izšla še odredba o prisilni oddaji bombaževga blaga; prodajalnice so sedaj skoro prazne. Razmeroma ugodna je bila še kupčija v železninski, galanterijski trgovini in v trgovini z nagiznim blagom ter s papirjem; tudi tu pa je že znatno vplivala vedno večja piliost blaga, da v mnogih predmetih začasno ali stalno popolni nedostatek. Vinska trgovina je imela kljub dobri letini jako velike težave pri nakupu vina vsled nezadovoljivih ravnalnih cen, po katerih vina pri producentu ni bilo dobiti. Enake težave je seveda imelo tudi gostilničarstvo. Trgovina z vinom in gostilničarstvo pa sta bila hudo prizadeta tudi spomladi vsled revizicij po docela nezadostnih cenah. Zbornica je storila potrebne korake, da bi se prizadetim povrnila dejavna škoda; interveniralo se je ponovno, da bi se pospešila rešitev, zadeva pa žal doslej še ni rešena.

V letu 1917. je bilo razdeljevalnic usnja nakazanega usnja za nopolate 12.078'1 kg, odpadkov usnja 5493 kg in zornega usnja 4323'95 kg; razen tega za sedlarje 265'1 kg likanca. Te množine so seveda docela nezadostne. Zbornica se je obrnila na pristojno mesto za izposlovanje večjih množin usnja za civilno prebivalstvo. Koncem leta so sicer začele prihajati večje pošiljave, preskrba pa je prejšnja nezadostna. Razdeljevalnica sukanca: Kavtele, ki jih ministrstvo zahteva za pravilno razdelitev sukanca, so dale pri organizaciji razdelitve za celo deželo in pri ureditvi kontrole izredno mnogo dela. Sukanec za zasebno porabo razpošilja tudi zbornična razdeljevalnica, razdelitev tega sukanca in kontrola pa je prenešana. Deželni poslovalnici za oblačila. Razdelitev sukanca, kakor za obrtnike, tako za zasebnike treba da se izvrši potom trgovine. Kljub strogim predpisom, ki provzročajo dokaj pisnega dela, in dasi je za služek komaj za stroške, so vendar trgovci, na katere se je zbornica zaradi prodaje obrnila, večinoma radi prevzeli prodajo in s tem dokazali svojo požrtvovalnost v splošni prid.

Ljudsko zdravje.*)

Priti je morala svetovna vojna, da ljudje počasi uvidevajo, kako zaostalo, nesmiselno in negospodarsko so živeli pred njo. Bolj in bolj pronicna nazor, da je treba po vojni postaviti vse življenje na čisto nove temelje.

Med vojno je prišlo zlasti tudi spoznanje, kako važno vlogo igra za narode in človeštvo javna skrb za zdravje. Le zdrav človek ima veselje in sposobnost do dela. Zdravstvo pa ne sme gledati samo na posameznike, temveč pospeševati mora zdravje, delavno moč in veselje do dela v vseh krogih naroda, ter odstranjati vse celoti in splošnosti škodljive vplive; kajti kakor je zdravje največji zaklad za posameznega človeka in največja sreča za rod, ravno tako mu je zdravje najtrdnjša podlaga za blagostanje in moč naroda. Zlasti neprecenljive vrednosti je zdravje za mladen narod, ki mora gledati, da se uveljavijo vse njegove sile in sile.

Pred vojno so se bavili z vprašanji o ljudskem zdravju po večini znanstveniki, medicinci in socijologi, ki so teoretično razpravljali o predmetu, ki se nazivlje socialna medicina.

Ljudje, ki bi imeli prevesti rezultate te teorije v prakso, so kazali za to panogo javnega življenja zelo malo zanimanja. Zlasti politiki smo videli na merodajnih mestih le malo moči, umevajoč naloge, ki jih nanje stavi socialna medicina. Odgovorni faktorji večinoma sploh niso kazali niti volje se baviti s takimi stvarmi. Ljudski zastopniki so s kritiko in brez nje sprejemali razne vladne predloge. Lastne iniciative je bilo le malo ali nič. In če se je tudi posameznik dvignil, je kmalu zopet padel nazaj kot žrtev sistema.

*) Dr. Alojzij Zalokar: O ljudskem zdravju. Zbirka političnih, gospodarskih in socialnih spisov. I. zvezek. Izdala in založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. 1918. Cena 2 K 60 vin. s poštnino 4 K.

Državni zbor v tem oziru ni nudi veliko bolj razveseljive slike kot deželni zbori in posamezni občinski zastopi. Upravni organi pa so navadno še to, kar je v svojem interesu naročila izvršiti vlada, slabo napravili, če tudi bi bilo odredeno v prid ljudstva. Na zdravstvenem polju je ležala skoraj vsa državniška moč: praktične politike v tem, da so se iskali praktični zdravniki na slabo dotirana mesta, kakor da bi bilo za ljudsko zdravje že dovolj preskrbljeno, ako se preskrbi zadostna množina strupa in da ljudem navodila, kako z njim preganjati nastale bolezni.

Zlasti zaostal in majhen je ostal v teh vprašanih slovenski del jugoslovanskega naroda. Pričakovati nismo mogli, da bi nam država postavila v Ljubljano cesarske zdravstvene urade, tudi na zdravstvene inštitute staroslovnih univerz nismo mogli upati; za to bi se morale tembolj zavedati svojih dolžnosti in nalog naše maloštevilne avtonomne korporacije. Deželni in občinski zdravstveni zavodi bi morali prevzeti vsaj večji del nalog našega narodnega zdravstvenega zavoda. Slovenci v obmejnih krajih pa pri najboljši volji nismo mogli ničesar storiti.

Treba prelistati samo zapisnike deželne zbornice in deželne odbora kranjskega, da se spozna neumevanje ljudskih potreb v zdravstvu in higijeni. Treba poznati samo razmere v deželni bolnišnici ljubljanski, da se vidi zamerjenost in zanikarnost slovenske avtonomne uprave. Tu odreče vsak izgovor. Sami svoji gospodarji v svoji hiši, a taka zaostalost! Ni krivda zdravnikov, ako edina velika bolnica, ki jo imamo Slovenci v svojih rokah, ni znanstven zavod, ki bi bil sicer prav lahko izhodišče vseh uredb, s katerimi bi se moglo dvigati zdravje ljudstva in krepiti njega odporno silo. Značilno je za duha časa, da je pred vojno in med vojno gospodovala v kranjskem deželnem odboru klika, ki je v zasmešne moderne medicine, nastopila celo kot zaščitnik in propagator mazaštva. Pribiti treba, da je med toliko takrat sedel — zdravnik dr. Ivan Zajc.

Ne navajam teh žalostnih dejstev radi očitkov. Omenjam jih v dokaz, da novih temeljev družabnega reda ni mogoče postavljati s predpotopnimi nazori. V pravem trenutku, baš ko je potreba seznaniti voditelje naroda in najširše plasti o novih temeljih države, o podlagi, na katere treba zgraditi mogočno stavbo Jugoslavije, je napisal večletni zdravnik dunajskih ženskih klinik, sedaj praktični zdravnik in specialista za ženske bolezni v Ljubljani, dr. Alojz Zalokar, dragoceno knjižico: »O ljudskem zdravju«.

Uvodoma opozarja na zaklad, ki leži v ljudstvu. »To je naš kapital, ki ga niso uničila stoletja tlačenja, okrutosti in zatiranja, to je naš kapital, ki ga je treba varovati, množiti, da nam prične budočnost jasnejših dni...« V prihodnjih starih poglavjih navaja pisatelj okoliščine, ki so merodajne za presojo zdravstvenega stanja ljudstva in ki dvigajo število naroda ter njega moč, ali pa provokirajo propadanje. Razpravlja o plodovitosti, umrljivosti, naravnem prirastku v številu Slovencev in o padanju porodov. Pisatelj toži, kakšne težave je imel pri izbiranju statističnih podatkov. Velezanimivo je, na kakih stevilkah bazira vladna zdravstvena statistika! Podatke o tem, koliko ljudi je umrlo na tej ali oni bolezni, priobčuje ministrstvo na podlagi poročil mrljiških oglednikov. Na Kranjskem pa ogleda 64,8% vseh mrljev priprosti, neuki mrljiški ogledniki, ki je po poklicu navadno cerkovnik, krojač ali čevljar. Za vladno statistiko menda zadostuje, da potegne mrljiški oglednik mrlja za nos ter tako postavi diagnozo in ugotovi, katera bolezen je bila vzrok smrti. Mrljiški ogledi so pač tipični predstavitelji upravnega strokovnjaka!

Umrljivo je tudi, da je delala pisatelj slovenska statistika še večje težave, kot avstrijska državnica; vsaj je vladna statistika zasnovana in izpeljana posledno le na podlagi posameznih kronov, iz katere se sploh ne da izluščiti vseh podatkov, ki bi bili pomembni za posamezne narode, zlasti za našega. Krivi smo tudi sami! Niti kranjska dežela, niti ljubljanska mestna občina, nima posebnega statističnega urada, ki naj bi zbiral gradivo vseh vrst za izpeljavo in uvedbo znanstveno utemeljenih uredb. V danih razmerah je pač res skoraj škoda za velik trud, ki ga ima vsak slovenski pisatelj — ki se hoče baviti s statistiko — če končno ne ve, ali so rezultati njegovega raziskovanja, vsled nezanesljivosti materiala, sploh kaj vredni ali ne.

Statistiki Zalokarjeve knjižice je pridelana slika (diagram), ki naj predloči plodovitost, umrljivost in naravni prirastek prebivalstva na Kranjskem od leta 1871. do 1912. Pisatelj meni, da se da s te podlage sklepati na statistiko, ki bi odgovarjala za Slovence v obče. Pisatelj dokazuje, da pada število porodov od leta 1887. naprej od leta do leta. Diagram kaže ugodnejšo sliko kakor meni on. Število porodov v letu 1876. je bilo skoraj ravno tako veliko, kot leta 1887. Na isti višini (med 34 in 37⁰⁰⁰) pa ostaja število porodov skozi več kot 40 let, od leta 1873. naprej do leta 1906. Nenavadno velik padec vidimo le po enkrat pred in po tem razdobju in sicer leta 1872 (33⁰⁰⁰) in leta 1911. (32⁰⁰⁰). V obeh slučajih je videti neko posebno vrsto izjemo, dasi je v zadnjih letih res opaziti tendenco padanja. Žalostno dejstvo je, da hodimo Slovenci med avstrijskimi narodi prvi za Nemci in Čehi tudi v tej stvari. Tudi pri nas je začel gospodovati razum nad spolnim instinktom. Pisatelj nastopa ostro proti omejevanju števila potomcev, meni pa, da je najuspešnejše sredstvo izdatno podpirati družine z večjim številom otrok, do-

čim so druga sredstva več ali manj brez uspeha. Vsekakor moramo računati kakor z dejstvom, da relativno število porodov tudi v našem narodu v bodoče ne bo raslo, k večjemu padalo. Interesantno bi bilo primerjati, če imajo pri nas, kjer igra vinoreja veliko vlogo, dobre vinske letine na število porodov kaj vpliva ali ne. Na Nemškem, zlasti v porenjskih pokrajinah, je alkohol, kakor zatrjuje profesor Schlossmann, edino sredstvo, ki je zmoglo nekoliko dvigniti število porodov! Statistika kaže, da poskoči število porodov v tistih letih, ki slede jeseni, ko renska trta prav dobro obrodi in izsolzi močno vinsko kapljico. Nemci preganjajo hudiča z belcebubom.

Ako hočemo, da nam bo vzlic padanju porodov narod po številu raste, je tem važnejše, da posvečamo vso pozornost z manjšanja umrljivosti. Zalokarjev diagram kaže v tem oziru razveseljivo sliko, kajti umrljivost pada pri nas stalno že od 1898. leta naprej. Zelo zanimivo bi bilo, ako bi nam pisatelj mogel povedati, kaj je bilo v letih 72., 76., 91. in 98., da je takrat tako globoko padla umrljivost in dosegla take strmece, kakor leta 74., 78. in 92. Biti so morale posebno izredne katastrofe (kuke?) da so vplivale tako izrazito na izpremembo prirastka prebivalstva.

Ako se je mogoče takim katastrofam izogniti, potem se nam ni bati, da bi umrljivosti ne potisnili k tlom. Dočim so prva poglavja statističnih pregledov — radi večje popolnosti bi nas zanimalo, koliko slepcev, mutastih, gluhomanih, umobolnih in pohabljenih smo imeli Slovenci pred vojno, ker te številke mogoče vplivajo na presojo ljudskega zdravja, tudi izseljevanja bi se lahko vsaj nekoliko dotaknili — več ali manj namenjena študiju, popisuje pisatelj v naslednjih poglavjih zelo pomenljivo in zanimivo vpliv spolnih bolezni na plodovitost ter vzroke, ki povzročajo umrljivost dojenčev. Medicinsko oče teh poglavij prepušča strokovnjakom, ki jih potrebuje se mi zdi povdarjati, da so mi bila ta poglavja čitati prav poseben užitek, zlasti ker zna Zalokar na čudovito lep način izraziti v poljudni besedi najtežje znanstvene stvari. Pisatelji cenijo — računajoč izdatke za enega otroka predno se rodi, ob rojstvu in po rojstvu — ki nastaja vsako leto na narodnem premoženju Slovencev, na en četrtilijona kron. Avtor ni računal v vojni valuti.

Veliko pozornost posveča pisatelj svetovni vojni in njenemu vplivu na zdravje ljudstva. Ceni, da smo do marca 1916 izgubili Slovenci na mrtvih čez 15.000 ljudi, do konca istega leta smo imeli že 29.000 invalidov. V koliko so te številke pravilne, bo mogoče doognati šele po vojni. Vsekako je izguba, še veliko večja.

Devet mesecev po mobilizaciji je začelo padati število porodov. Avtor navaja mnogo kmetskih okrajev na Kranjskem, kjer je umrlo med vojno več kot še enkrat toliko ljudi kakor se jih je rodilo. In to v župnijah, kjer je bil v mirnem času lep naraven prirastek. Čim dalje raziskujemo in analiziramo vplive svetovne vojne, tem žalostnejša postaja slika... pravi pisatelj.

Nadaljnja posledica svetovne vojne so kužne bolezni, zlasti jetika in spolne bolezni, katere zadnje so se tako zasedale med našim narodom, »da je postala njihova nevarnost za slovensko plodovitost resna... Vlada, narodno zastopstvo, mesta in občine morajo dati na razpolago svoje premoženje, da se z njim ustvari in ustanovi vse, kar je po načelih medicine potrebno za uspešen boj proti ljudskim kugam.«

Pisatelj se na to kratko dotika praktičnih nalog, ki jih je izvrševati v bližnji bodočnosti. Postavlja se na edino pravilno stališče, da je profilaksa veliko več vredna kot pa zdravljenje. V neugodnih socialnih razmerah, v slabem gospodarskem položaju, iz nevednosti širokih mas nastalim boleznim, »ni mogoče priti do živga samo z medicinskimi metodami, s kapljicami in obliži. Boj proti njim se mora voditi z mogočnejšimi sredstvi. Zakonodajci, narodni gospodarji, pedagogi, socialni politiki, morajo združiti svoje znanje in svoja sredstva, da posredno ali neposredno dvignejo zdravstveno stanje.

Kot drugo načelo postavlja pisatelj načelo samopomoči. Narod mora sam odločevati o svojem zdravju. »Centralne oblasti, ki stoje izven naroda, in ki so narodu tuje, se morajo brigati za zdravje naroda približno toliko, kolikor se briga podjetnik za zdravje svojega delavstva. Podjetnik gleda le na to, da izžame iz svojih delavcev kar največ mogoče delavne sile, in centralna oblast skrbi za zdravje naroda le toliko, da ji redno dohajajo davki in da si zagotovi potrebno število rekrutov. Narodno zdravje pa zahteva negovanje, pri katerem sodeluje srce.«

Avtor opozarja narodne gospodarje in socialne politike na reformo v zakonih, zlasti obrtnem redu in v zakonu o bolniških blaginjah. Lahko bi še posebej omeniti nujno potrebo po izpremembi stavbnih redov. Stavbeni red za Ljubljano je vse preje, kakor vzoren, stavbeni red za deželo pa naravnost kriči po temeljiti prenovi. Zdi se nam, da bi bila uradna revizija stanovanj in na podlagi te izvršene poprave, ena prvih nalog, če bi hoteli, da se dvigne ljudsko zdravje.

Brošura nasvetuje, naj se v osrčju naroda koncentrirajo vse sile za boj proti jetiki, spolnim boleznim in proti umrljivosti dojenčkov. Ustanovi naj se centrala za zdravstvo našega naroda. Za spolno bolne so potrebni posebni ambulatoriji, za jetične moderna zdravilišča. Posvetovalnice za matere in dojenčke naj nudijo pouk in materijelno pomoč. Nujna je preosnova porodnišnic in reorganizacija babiškega stanu. — Kes čudovito smo zaostali zlasti v oskr-

bi mladine! Na celem slovanskem jugu ni menda niti ene otroške bolnice. Eliza-betna bolnica v Ljubljani, ki ima prostora le za nekaj deset otrok, in naj služi še tako vzorno svojemu namenu, ostaja pač le surrogat za otroško bolnico, ne glede na to, da ima po svojem ustroju bolj značaj hiralnice za otroke.

Dr. Zalokarjeva knjižica se je rodila iz hrepenenja po modernem napredku. Pisana je iz socialnega čuta do bližnjega, narekovana iz ljubezni in ožira na celoto, narod. Namenjena je vsakomur, ki mu je na srcu sreča in bodočnost Jugoslavije. Vsakdo, kdor prevzame v javnosti odločilna mesta, bi jo moral brati. Še več, študirati bi jo moral! Po-učna ni le za Slovence, marveč za Jugoslovane sploh.

Brošura daje dovolj pobude in mig-ljave, v katerih vprašanih bi bilo nujno treba specialnih študij, ukrepov in od-pomoči. Žal, da nima brošura, kot kaži-pot v socialni medicini, navedene lite-rature, iz katere bi se mogel vsakdo, ki se hoče o stvari kaj le poučiti, posneti pravo navodilo. Če manjka slovenskih knjig, naj bi se navedle ostale jugoslo-vanske, češke in nemške.

V oceni dr. Zalokarjeve knjižice ne smemo prezreti njenega založnika. Iz-dala jo je Tiskovna zadruga v Ljubljani, ki je z njo začela zala-gati in izdajati »Žirko političnih, gospodarskih in socialnih spisov«. Za poglobitev misla v jav-nih vprašanih in boljše umevanje poli-tike in njenih socialnih nalog, je bila ta-ka zbirka že zdavnaj potrebna. Naj bi prvemu snopiču kmalu sledili še drugi.

Adolf Ribnikar.

Dogodki na zapadu.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berolin, 14. junija. (Kor. urad.) Zaprano bojišče. Armadna skupina prestolonasled. Rup-rehta. Jugozapadno Ypresa so izvršili Francozi lute napade na naše črte med Voormeezelom in Vierstraetom. Bili so krvavo zavrnjeni. Več oficirjev in nad 150 mož je ostalo vjetih v naših rokah. Uspešne izvidne praske na Kemmlu. Na ostali fronti je oživilo bojno delovanje samo mimogrede. — Armadna sku-pina nemškega prestolona-slednika: Na bojnem polju jugo-zapadno Noyona je ostalo artiljerijsko delovanje zvišano. Pri Courcellesu in Meryju, kakor tudi v nižini Matze, tesno zapadno Oise, je ponovil sovražnik svoje brezuspešne napade. S težkimi iz-gubami je bil vržen nazaj. Na obeh straneh ceste Soissons-Villers Cotterets smo vdrl v gozd Villers-Cotterets. Armada generalnega polkovnika Boehna je vplnila od 27. maja sem nad 830 topov. S tem je naraslo število ob armad-ni skupine nemškega prestolona-slednika od 27. maja pripeljanih topov nad 1050.

Včeraj je bilo sestreljenih 28 so-vražnih letal. Stotnik Berthold je izbo-jel svojo 34., poročnik Udet svojo 29., nadporočnik Lörzer svojo 25. zmago v zraku.

Tekom meseca maja znaša izguba sovražnih zračnih bojnih sil na nemških frontah 23 priveznih zrakoplovov in 413 letal, med katerimi jih je padlo, kakor se je dalo spoznati, 223 za našimi črtami, ostala onostran sovražnih pozicij. Mi smo izgubili v boju 180 letal in 28 priveznih zrakoplovov. — v. Ludendorff.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berolin, 14. junija. (Kor. urad.) Z bojnih front ničesar novega.

Vas Voormeezele leži nekako 3 kilometre južno od mesta Jeperen (flamsko: Jeperen, francosko Ypres, nemško Ypern); vas Vierstraet pa istotako ob veliki cesti v Jeperen 2 km južneje. — Vasi Courcelles in Mery ležita južno — vzhodno od Montdidiera. Rečica Matze z zapada v Oise izliva nekako sredi črte Noyon-Compiègne. — Gozd na obeh straneh velike ceste Soissons — Villers Cotterets se začneja približno 10 km severo — vzhodno od mesta Villers Cotterets in sega proti jugu do mesta La Ferté Milon, t. j. do reke Ourcq. Imenovana velika cesta (chausée) sega proti severu preko Laona, proti jugu pa drži skozi mestu Crépy in Nantenin v Pariz, ki je od mesta Villers Cotterets oddaljen 65 kilometrov zračne črte, torej za 8 km manj nego znaša njegova zračna oddaljenost od mesta Chateau Thierry.

Berolin, 14. junija. (Kor. ur.) Zgodovinska vas Cambromne je bila že v večer-nih urah drugega dneva napadom od nem-skih bataljonov zavzeta, ko so ti bataljoni zasedli dolgi hrbet pri Antovalu. Na ta način so nemške čete vzhodno od Ribecourta v dolgi črti obvaldale proti zapadu zaokrože-no nižino Oise. Dolga ofenziva armade Hu-tier je imela na dve strani uspeh. Poleg tega, da je zavzel mnogo ozemlja ter dosegel višine južno — zapadno od Noyona in preko-račil Oise južno od Noyona ter poleg veli-kanskega plena topov, strojnih pušk, muni-cije in drugega vojnega materiala, je pri-silil generala Focha, da je postavil v boj svoje zadnje rezerve. Poleg 15.000 neran-jenih vjetih, je imel sovražnik še velikanske krvave izgube.

ANGLJSKO URADNO POROČILO.

12. junija zjutraj. Danes po-noči je napadel sovražni naškakovalni od-delek neko našo postojanko v gozdu Que-lay, mi pa smo ga zavrnili. Izvršili smo uspešen sunek pri Croyellesu ter vieli ne-kaj mož.

Ameriški zrakoplovstvo.

Bern, 12. junija. Ameriški časopisje in ameriški kongres sta se zadnjič čas bavila z zrakoplovskim vprašanjem. Ameriška vlada je bila lansko leto izdala 640 milijonov do-larjev za letala. Ta letala so imela popol-no novo vrsto motorjev, kmalu pa se je izkazalo, da je ameriška vlada nasleda go-lufom. Sedaj ni treba samo stare zrakop-love opremiti z novimi motorji, marveč je kongres sklenil dovoliti še enkrat 1 milijar-do dolarjev za nove zrakoplove.

Frankfurt o. M., 12. junija. Glasom Ze-nevskega poročila »Frankfurter Zeitg.« so napravila zadnja Clemenceauova sporočila francoski zbornici vtisk, da je poraz Fran-coske neizogiben. Vojaški sodniki listov priznavajo resnost položaja in težo odgo-vornosti za bodoče vojne operacije.

Asquith o položaju.

London, 14. junija. (Kor. ur.) Asquith je imel danes v Londonu govor, v katerem je izjavil: Od zadnjega tedna meseca mar-ca dalje so branile alirane čete proti šte-vilno nadmočnemu prodirajočemu sovraž-niku in v največ slučajih ob neugodnih raz-merah trdovalno vsako miljo zemlje. Fran-cozi, Amerikanci in Angležji so izkazovali enako neumorno žilavost in enako lojalno tovarštvu. Asquith je rekel, da je bil polo-žaj začetkom vojne slično resen in da se je takrat dozevalo, da grozi ena najstraš-njših nevarnosti, ki pa je bila zavrnjena z ženjalnim in drznimi odbijalnimi udarci. Asquith je nadaljeval: Nemci niso samo po svojih govorih in časopisju, marveč tudi po svojih lekcijah, ki so jih dali Romuniji in Ukraliji, dokazali, da bi njihova zmaga po-menila smrtno obsojdo za vse demokratič-ne ideale. Angleška država ima armado 7 milijonov mož. Prihodnji teden bo par-lament dovolil vojne kredite, ki dosegajo sko-ro vsoto sedmih milijard funtov. Nobenemu ne bo žal za to, kar da. Mi moramo obr-zati pred očmi bistvene cilje, katerim smo posvetili pomožne vire države iz proste vo-lje, trdno prepričani, da jih dosežemo.

Mehika proti Zedinje-nim državam.

Haag, 12. junija. Mehikanska vlada je zahtevala, da se odpokličeta ameriški in angleški konzul v Guaymasu. Ameriški konzul je namreč po nasvetu svojega angleškega tovariša preprečil, da neki ameriški ka-pitan ni dal izložit blaga, katero je bilo poslano na neko firmo, ki stoji na črni listi Zedinjenih držav. Več južnoameriških držav in tudi Mehika je protestiralo proti črni listi, ki obsega baje kakih 16.000 firm. Oba konzula sta morala zapustiti Mehiko. Zdi se, da bo v tem sporu zaradi črne liste zmagala Mehika.

Razne vojne vesti.

NASE URADNO POROČILO.

Dunaj, 14. junija. (Kor. urad.) Na italijanski gorski fronti zmerni artiljerijski boj. Ob Spodnji Plavi sta se ponesrečila dva sovražna izvidna poskusa.

V Albaniji je bil napad Francozov po 12urnem boju, katerega so se udele-žile tudi bolgarske čete, zavrnjen.

Pri odbijanju na Kotor naperjenega zračnega napada so naša pomorska le-tala zblila nekake angleške letalca. — Seč generalnega štaba.

ITALIJANSKO URADNO POROČILO.

12. junija. Artiljerijski boj s pre-sledki, živahniji v pokrajini Tonale, na od-seku Posina — Astico in med Brento in Piavo. Delovanje izvidnih oddelkov in le-talcev je bilo vsled slabega vremena omejeno.

Češko — slovaške čete.

Stockholm, 13. junija. Londonski poro-čevalec »Dag Blada« poroča iz Moskve, da so zahtevali konzuli ententnih držav od ljudskega komisarja Čičerina, da ne nado-ljuje razorožena češko — slovaških čet, ker bi se to smatralo kot sovražni akt proti ententi.

Iz Sibirije.

London, 14. junija. (Kor. ur.) (Reuter.) »Daily Mail« poroča iz Tientsina 8. junija, da maršira admiral Kolčak od Harbina z oddelkom Kitajcev in kozakov proti kitajski meji v Poamurju. Namen je, zadržati prodiranje boljševikov.

Ukrajinsko — ruska pogodba.

Kijev, 13. junija. (Koresp. urad.) Za-časna ukrajinsko — ruska pogodba je bila danes opoldne podpisana. Bistvena vsebina je ustavitve sovražnosti, priprava izmenja-ve železniškega materiala, pričetek trgo-vskih zvez in pripravljenost za mirovna po-gajanja.

Romunski vojni vjetniki.

Bukarešta, 14. junija. (Koresp. urad.) Pred nekaj dnevi je poslednji transport ro-munskih vojnih vjetnikov prispel iz Bolgar-ske na Romunsko.

Vojni svet na Kitajskem.

London, 14. junija. (Koresp. urad.) »Daily Telegraph« poroča iz Tokia dne 5. junija: Danes se je vršila konferenca feld-maršalov. Zatrjuje se, da se bo vršila dne 10. junija skupna konferenca feldmaršalov in admiralov.

Benetke so v nevarnosti

namesto kakor pred letom dni naše lepo pristaniško mesto Trst, ki za večno ostane zdr-ženo z nami. Spominjamo se, s kakimi čustvi smo sprejeli vojno napoved Italije in Romu-nije, poslušali grmenje topov na okrvaveli Soči! To vse je proč, prešlo je kakor pritisk ruskih armad. Ali moremo dvomiti, da ne ostane tudi poslednji uspeh na naši strani, in da si s srečno bodočnostjo domovine priborimo tudi svojo lastno srečo? — Ne dajmo se omaložniti od manjših skrbi, katerih rešitev tudi pride in vzemimo rajši poguma našim sovražnikom z obilnim podpisovanjem 8. vojnega posojila.

Politične vesti.

— Shod na Grosupljem. Jutri v ne-deljo ob 3. uri popoldne vrši se na Gro-supljem velik shod. Govorita držav-na poslanca dr. Ravnhar in Go-stinčar. Dnevni red: Razprava o po-litičnem položaju in o pomenu 8. vojne-ga posojila. Vsi na shod!

— Občni zbor gospodarskega in iz-obrazovalnega društva za dvorski okraj bo danes dne 15. t. m. ob 8. uri zve-čer v gostilni gospoda Valentina Mraka (»Stari Rimljan«), Rimska cesta št. 4. Z ozirom na poglobitev političnega de-lovanja v našem okraju v izredno važ-nem času in z ozirom na ustanovitev JDS, opozarjamo svoje člane na važ-nost zborovanja in pričakujemo od njih zanesljive udeležbe. — O d b o r.

— Pripisne izjave za JDS, naj čim preje oddajo vsi nabiranci in nabiralci-nejšje svojih krajevnih pripravilnih odborov ali pa osrednjemu tajništvu JDS, da so pripravljeni člani (ice) lahko vabljani na ustanovitve krajevnih orga-nizacij prihodnje dni.

Nemški Volkstag v Velikovcu.

»Mir« poroča: V nedeljo, dne 9. t. m., so sklicali Nemci v Velikovec »Volkstag«. Za to shod so silno agitirali, s plakati, s pismi in z agitacijo od moža do moža. Očividno poroča, da je bilo kvečjemu 400 zborovalcev, nekaj naših, ki so šli iz radovednosti, nekaj takih, ki sploh ni-so vedeli, kaj da bo, drugi pa povečini u r a d n i k i najrazličnejših branž in vojni dobičkarji. Ti so prišli od vseh vet-rov. Častno so pa na shodu bili zastopani tudi — otroci. Shod je bil silno pust in so bili celo nemškutariji ž njim nezadovoljni. Županov namestnik Gratz-hofer je bil pozval Velikovčane, da raz-obesijo zastave. Značilno pa je bilo, da so se temu vabilu odzvali le vojni do-bičkarji. Zato je postal nato policaja od hiše do hiše, da zunanji vtis ne bi bil tako klavarn. Žihpoljski Jaka Lučov-nik je govoril slovensko in sicer je lovil n e v e d n e k m e t e s t e m, da je govoril zoper grofe in lov; zamočal je pa, da so grofi pristaši njegove stranke. Pan-germani in protiverci na Volkstagu so, seveda samo za tistih par ur, ko so bili na shodu, postali kar dobri katoliki in avstrijski patrioti. Na koncu so zapeli celo cesarsko pesem! Menda se »Wacht am Rhein« niso upali peti, da bi jih ljud-stvo, kar je nevednih, ne spoznalo. Sil-no surovo se je zadiral v slovensko z-nani župan Rösch p. d. Briznik. Ker je bilo na shodu toliko vojnih dobičkarjev, potem se seveda ni čuditi, da se na shodu ni govorilo o miru. Vojni dobičkarji ga ne potrebujejo. Približno pa, da celo »Fr. St.« v poročilu o shodu pri-znavajo Velikovec za slovensko ozemlje. Zdi se, da je bilo poročilo o »Volkstagu« že vnaprej v uredništvu »Fr. St.« sestavljeno, ker med drugim pravi tudi, da je govoril v imenu kranjs-kih socialcev g. Paulitsch. Bil je sicer kot govornik oficiočno naznanjen; govo-ril pa ni. Navzroč je bil sicer neki duhov-nik nemške narodnosti, ki je glasoval za nečedno resolucijo, govoril pa ni. Kadar bo ljudstvo, naši kmetje in delavci, prišlo do besede, bode javnost zvedela šele, kako da res misli in kaj da zahteva.

— Dr. Henrik Tuma o Pragi in Trstu. Dr. Tuma je napisal v »Lavorator-ru« članek »A proposito di Praga e della Jugoslavia«, v katerem glede stališča italijanskih socialnih demokratov na-pram praškim slavnostim daje prav poslancu Pittoniju, ki se je bil izrekel odločno proti udeležbi, in izjavja gle-de nasprotnega stališča dr. Pucherja, da bi bil imel prav on, ako bi bile praške slavnosti zasledovale res le čisto in odkritosrečno manifestacijo zatiranih na-rodov. Glede Trsta in Jugosla-vije se strinja dr. Tuma s Pittonijem, ki je vzkliznil: Na n o b e n a č i n v J u g o s l a v i j o ! O T r s t u pravi dr. Tuma, da je že nad dva tisoč let narodno latinsko-italijanski in da je prišel pod Avstrijo leta 1382, kot avtonomno in svobodno mesto. Narodna neodvisnost in pravica samoodloče-vanja tržaškega mesta sta neoporečna. In samo ob priznavanju teh pravic ita-lijanskega naroda v Trstu in ob istočasni izjavi, da jo edino mednarodna borba more zasledovati, bi se mogel jugoslo-vanski soc. dem. zastopnik udeležiti svečanosti v Pragi in Trstu. Dr. Tuma graja sodruga Golouha, ki se je udeležil deklaracijskega slavlja v Trstu, in so-druga Kristana, ki se udeležuje narod-nih shodov, češ, da je to politična napa-ka ne le s socialističnega vidika, ampak tudi glede interesa lastnega zatiranega naroda. Dr. Tuma pravi, da edino le mednarodna borba združenih delavcev, vsega sveta more biti mogočno sred-stvo in sposobno, da doseže polno svo-bodo zatiranih narodov.

— Delavci pred vojaškim sodi-ščem. Iz Prage poročajo: V Most pri Pragi je dospel poseben oddelek domo-branskega divizijskega sodišča iz Tere-zina, pred katerim se sedaj vršijo raz-prave proti celi vrsti delavcev, ki so pričeli stavkati v tovarnah za vojne po-treščine. Več delavcev je bilo že obso-jenih na mnogo mesecev težke ječe.

— S kom naj torej hodijo Poljaki? »Priste«, ugledna poljska smotra, prinša članek poljskega poslanca znamenitega slikarja Vladimira Tetmajerja, ki je skupaj s poslancem Witoszem zastopal poljsko ljudsko stranko na svečanostih v Pragi. Tetmajer piše: »Poljaki so vi-deli tam silni, mirni, v gotovo zmago verujoči slovanski svet, videli so češki narod, ki se je kot narod razvil iz kmečkega ljudstva. Videli so, da ta demo-kratski narod ne vodi dunajske parla-mentarne politike, ki sestoji iz šepetani-po koloarjih ter iz intrig z vladnimi predstavniki, nego da vodi narodno po-litiko. Uverili so se, da ta narod ne računa s tem, kar ta ali oni avstrijski mi-nister reče tej ali oni ekscelenci na uho.

nego pred vsem računa s tem, kar hoče narod. To in nič drugega je dolžnost političnega zastopstva naroda. Zato so Čehi mirni in zaupajo samim sebi. Vedo, da se dogodi samo ono, kar hočejo narodi, ne pa kar si izmislijo zastareli birokrati in stara birokracija. Pa s kom naj torej hodijo Poljaki? Ali z Nemci, ki hočejo iz poljskega vprašanja napraviti nemško notranje vprašanje, ki hočejo po načelu »divide et impera« napraviti spor med Poljaki in drugimi Slovani? Ali pa s Slovani, pred katerimi se odvarja jasna historična bodočnost in s katerimi ne smemo izgubiti prijateljskih vezi, že zato ne, da ne izgubimo podpore tega vse močnejšega političnega faktorja. Ojačeni na duši, utrjeni v svoji politični smeri, uverjeni o pravičnosti demokratske misli, so odpravili poljski odposlanci iz Prage, globoko uverjeni, da je treba že enkrat prekiniti z dosedanjim političnim sistemom, v katerem je blodi Poljsko Kolo in voditi poljsko zastopstvo na Dunaju po jasni, slobodni in edini pravi poti, ki vodi k cilju samo s posredovanjem vseh slojev naroda v politični borbi, da tako dosežemo vse ono, kar so nam imperializem in srednjeveški sistemi vzeli pred 130 leti, ko so uničili poljsko državo.

— **Poljaki v Budimpešti.** Ogrski brzojavni korespondenčni biro javlja: Dne 13. t. m. so dospeli v Budimpešto knez Andrej Lubomorski, tajni svetnik Adam vitez Jendrzejowicz in državni poslanec vseučiliški profesor tajni svetnik dr. vitez Jaworski, da se z vodilnimi ogrskimi publicisti posvetuje o poljskem vprašanju. Dalj časa so se razgovarjali z ministrskim predsednikom in z voditelji strank. Z veliko hvaležnostjo so konstatirali ono simpatijo, ki jo vsak ogrski politik goji do poljskega naroda in se odstranili z nado, da bo Ogrska dejansko podpirala pravično stremelja poljskega naroda.

— **Batthyanyjeva interpelacija o poljskem vprašanju.** Poslanec grof Batthyany je stavil, kakor poroča »Pester Lloyd« v ogrskem državnem zboru sledečo interpelacijo glede poljskega vprašanja: Iz Nemčije prihajajo poročila, kako se drže nemški zavezniki glede ureditve poljskega vprašanja, kar vzbuja vtisk, kakor da se ima vzpostaviti neka vrsta junctima med »Srednjo Evropo« in poljskim problemom. V monarhiji so pojavi, ki hočejo zopet junctim z jugoslovanskim vprašanjem. Proti temu treba nastopiti z največjo silo, kajti poljsko vprašanje se mora rešiti brez oziroma na druge zadeve. Na to se moramo ozirati še toliko bolj, ker bi drugače izžvali vtisk, da smo izgubili svoje tradicionalno prijateljstvo za Poljsko. Že tako Poljska ni bila deležna velike dobrohotnosti s strani Nemčije. Tako je Nemčija iz bogatega industrijskega okraja v Lodzu odpeljala raznih tovarniških predmetov v vrednosti več milijard, odpeljala poljske delavce in tako poljsko tekstilno industrijo popolnoma uničila. Veliko nevoljo je vzbudilo tudi postopanje s poljsko armado, čeprav so nam poljske legije v prvi vojni periodi vršile jako dragoceno službo. Batthyany je končno vprašal vlado, kako stališče zavzema napram rešitvi poljskega vprašanja in ali je res, da je bil pri mirovnih pogajanjih v Brestu Litovskem sklenjen tajni dogovor, da bo avstrijski ministrski predsednik državnemu zboru tekmo preključnega termina predložil zakonski načrt o izločitvi vzhodne Galicije. Vpraša, ali je vlada pripravljena, storiti vse korake, da se prepreči, ker bi bilo enako škodljivo ogrskim kakor poljskim interesom. O odgovoru ministrskega predsednika Wekerla smo že poročali.

— **Madžarski glas o zvezi z Nemčijo.** Nemški podkancler Payer je imel te dni daljši razgovor s sodnikom »Neue Freie Presse« o zvezi Nemčije in Avstro - Ogrske. Na to pripominja »Az Est«: Nemški podkancler je sanjal tak monstre nemški sen, da se morajo vsakemu Madžaru naježiti lasje, ako vsled večnih skrbi in muk že ni dobil pleše. Nemčiji ne zadostuje skupna fronta smrti in krulha, ne zadošča jej, da smo se doslej objemali v železnih okovih. Ne, Nemčija hoče, da se za vedno odrečemo sebe in vsega sveta, da živimo v enem samem svetu, v sredini katerega bi stal ogromen kip Hindenburga! Ali Nemčija pozablja, da se Madžari bore za to, da si izvojujejo svobodo in postanejo neodvisni od Avstrije. Naj pazi ta gospoda, da se ne bi zlo izvršilo ono, od česar pričakujejo koristi.

lih Zedinjenih držav denar, da provzročijo velikanske stavke. Mehikanska meja se sedaj sicer mnogo strožje nadzira, kakor poprej, to pa ne zadostuje, da bi se zveza med nemškimi vohuni in ameriški revolucionarji popolnoma pretrgala. Farmerji v Teksasu so si ustanovili svojo lastno stražo, da morejo nastopiti proti neprestanim vpadom iz Mehike. Obenem napadajo ameriški listi tudi številne južnoameriške države zaradi Nemcem prijaznega stališča.

— **Amerikanski Nemci proti Nemčiji.** Nemški listi poročajo: Amerikanski Nemci so imeli veliko društvo »Nemško - ameriška narodna zveza«, ki je obsegala vse nemške organizacije in društva vse Amerike in štela še v mirnem času preko 2.000.000 članov. Kakor je znano, je to društvo, še predno je Amerika stopila v vojno, poskušalo vse mogoče, da odvrne to vojsko. Mnogo važnosti se je polagalo na močno nemško zvezo zlasti v Ameriki in vse protivnosti vojne Amerike z Nemško se pripisujejo razširjenemu vplivu tega društva. To društvo je izzvalo mnogo štrajkov v tavnihah municije v Ameriki, dalo povoda ostrim odredbam s strani ameriške vlade, ki ni nikakor dovoljevala, da oni dajo nekako direktno ameriški zunanji politiki. Sedaj pa so opustili vsako delovanje in postali dobri ameriški rodoljubi in neprijatelji Nemčije. Ta zveza je imela 12. pret. meseca v Filadelfiji sejo, kjer so soglasno sklenili nastopno resolucijo: »Člani odbora smatrajo za najsvetejšo dolžnost vsakega ameriškega državljanca, da nepogojno pomaga vladi do uspešnega vodstva vojne. Četudi se zveza zavaruje proti temu, da bi bila kadarkoli postopala nelojalno, smatra vendar v današnjem času za najpotrebnejše, da s svojim razpustom provzroči potrebno slovo ameriškega naroda. Mi kot ameriški državljanji nemške krvi izjavljamo iz globin svojega srca, da se hočemo s svojimi sodržavljanji sniti na okopih, da branimo našo vladno in našo zemljo proti notranjim in zunanjim sovražnikom, da za večno zavladava svoboda, ki je zajamčena z našo ustavo«. Poleg tega je zveza darovala svoj šolski zaklad 30.000 dolarjev amerškemu Rdečemu križu. V zvezi z razpustom tega društva piše »Vossische Ztg.«: Ta razpust je sam na sebi demonstracija proti nam, ki bo znabiti ugajala amerškemu šovinizmu in ki je brezdvomno računala na ta vtisk: ni bilo nobenega važnega razloga, da se narodna zveza razpusti na tako demonstrativen način in s tako ameriškim - šovinističnim objavljenjem. Društvo bi enostavno lahko ustavilo delovanje dokler traja vojna in vsekakor o tem obvestilo ameriško vladno. To bi bilo mnogo dostojnejše in bi ne škodilo nemškim Amerikancem. Ali izraziti priznanje odobravanja ameriške vojne proti Nemčiji je čin žalostnega oportunizma. Nacionalna zveza škodi s tem sama sebi in onim nemškim Amerikancem, ki so doslej znali čuvati svoje nemško čuvstvo tudi kot Amerikanci.

— **Proces proti poljskim legionarjem.** Iz Marmaroške Sihoti poročajo, da je obtoženi vojni kurat Panas tekmo današnjega zaslivanja slikal vse svoje delovanje do mirovnega sklepa v Brestu. Opozarjal je na junaštva poljskih legij, ki jih je armadno vodstvo priznalo. Legacijski major Zagorski, ki je bil nato zaslisan, je povedal, da je imel vedno pred očmi čisto vojaški princip, da se prepreči vsako politiziranje med vojski. Po mirovnem sklepu z Ukrajino pa se je čutil omanjane v svojem dotedanjem naziranju, da se morajo Poljaki boriti na čelu c. in kr. čet.

— **Nemški vojni proračun.** Državni zbor je v drugem branju sprejel vojni etat.

— **Vprašanje nemških kolonij.** Ha a g. 12. junija. Parlamentarini sotrudnik »Daily Expressa« pravi, da bo vojni kabinet obravnaval kot najvažnejše vprašanje zadevo nemških kolonij. Ministrski predsednik dominovno žele razpravljati o tej zadevi z angleško vlado, zlasti Hughes, ministrski predsednik Avstralije. V Avstraliji hočejo, da se vpelje princip, da mora ostati vlada na Tihem oceanu v rokah Avstralcev. Tudi žele, da se sprejmejo v mirovna pogajanja pogoj glede nemških kolonij. Nemčija ne sme imeti v bližini Avstralije nobenih otokov, kjer bi mogla urediti pristanišča za podmorske čolne in zbirati vojni material.

— **Indija in Wilson.** Bern. 11. junija. Sir Subramanyia Aiyars, eden najvplivnejših sodnikov v Indiji, je poslal predsedniku Zedinjenih držav Wilsonu pismo, ki pravi med drugim: Vi, predsednik, in drugi državniki ne poznate polne izmere zlorabe oblasti in tlačanja v Indiji. Uradniki tujega naroda, ki govorijo tuj jezik, nam vsiljujejo svojo voljo. Sami določajo sebi nezasišane plače in velikanske pokojnine, nam pa odrekajo moderno vzgojo, jemljejo deželi bogastvo, nam nalagajo krute davke ter ne vprašajo, ali nam je to prav ali ne. Na tisoče najboljših ljudi našega naroda zapirajo v ječe, ki so tako strašne, da poginejo naši ljudje vsled strahovitih boleznih. Predsednik Wilson je pismo takoj sporočil angleški vladi, ki se sedaj trudi, zabrisati vtisk, ki ga je pismo napravilo v javnosti ter pravi, da je Sir Aiyars, ki je predsednik sodnega dvora v Madrasu, pod vplivom indijskih avtonomistov.

— **Zedinjene države in Mehika.** Nemški listi poročajo iz Berna: Ameriško časopisje je pričelo groziti Mehiki zaradi Nemcem prijazne pisave mehiških listov. Časopisje Zedinjenih držav pravi, da je videti v zgradbi velike brezžične postaje v bližini glavnega mesta Mehike sovražni čin proti Zedinjenim državam. Poročila z mehiške meje pravijo, da nemški agenti vedno bolj razvijajo svoje delovanje ter da poživljajo delavskim voditeljem v vseh de-

lih Zedinjenih držav denar, da provzročijo velikanske stavke. Mehikanska meja se sedaj sicer mnogo strožje nadzira, kakor poprej, to pa ne zadostuje, da bi se zveza med nemškimi vohuni in ameriški revolucionarji popolnoma pretrgala. Farmerji v Teksasu so si ustanovili svojo lastno stražo, da morejo nastopiti proti neprestanim vpadom iz Mehike. Obenem napadajo ameriški listi tudi številne južnoameriške države zaradi Nemcem prijaznega stališča.

— **Amerikanski Nemci proti Nemčiji.** Nemški listi poročajo: Amerikanski Nemci so imeli veliko društvo »Nemško - ameriška narodna zveza«, ki je obsegala vse nemške organizacije in društva vse Amerike in štela še v mirnem času preko 2.000.000 članov. Kakor je znano, je to društvo, še predno je Amerika stopila v vojno, poskušalo vse mogoče, da odvrne to vojsko. Mnogo važnosti se je polagalo na močno nemško zvezo zlasti v Ameriki in vse protivnosti vojne Amerike z Nemško se pripisujejo razširjenemu vplivu tega društva. To društvo je izzvalo mnogo štrajkov v tavnihah municije v Ameriki, dalo povoda ostrim odredbam s strani ameriške vlade, ki ni nikakor dovoljevala, da oni dajo nekako direktno ameriški zunanji politiki. Sedaj pa so opustili vsako delovanje in postali dobri ameriški rodoljubi in neprijatelji Nemčije. Ta zveza je imela 12. pret. meseca v Filadelfiji sejo, kjer so soglasno sklenili nastopno resolucijo: »Člani odbora smatrajo za najsvetejšo dolžnost vsakega ameriškega državljanca, da nepogojno pomaga vladi do uspešnega vodstva vojne. Četudi se zveza zavaruje proti temu, da bi bila kadarkoli postopala nelojalno, smatra vendar v današnjem času za najpotrebnejše, da s svojim razpustom provzroči potrebno slovo ameriškega naroda. Mi kot ameriški državljanji nemške krvi izjavljamo iz globin svojega srca, da se hočemo s svojimi sodržavljanji sniti na okopih, da branimo našo vladno in našo zemljo proti notranjim in zunanjim sovražnikom, da za večno zavladava svoboda, ki je zajamčena z našo ustavo«. Poleg tega je zveza darovala svoj šolski zaklad 30.000 dolarjev amerškemu Rdečemu križu. V zvezi z razpustom tega društva piše »Vossische Ztg.«: Ta razpust je sam na sebi demonstracija proti nam, ki bo znabiti ugajala amerškemu šovinizmu in ki je brezdvomno računala na ta vtisk: ni bilo nobenega važnega razloga, da se narodna zveza razpusti na tako demonstrativen način in s tako ameriškim - šovinističnim objavljenjem. Društvo bi enostavno lahko ustavilo delovanje dokler traja vojna in vsekakor o tem obvestilo ameriško vladno. To bi bilo mnogo dostojnejše in bi ne škodilo nemškim Amerikancem. Ali izraziti priznanje odobravanja ameriške vojne proti Nemčiji je čin žalostnega oportunizma. Nacionalna zveza škodi s tem sama sebi in onim nemškim Amerikancem, ki so doslej znali čuvati svoje nemško čuvstvo tudi kot Amerikanci.

Z Goriškega.

12. junija 1918.

Letošnja letina bo menda ena najboljših, kar jih je bilo do sedaj na Goriškem. Vzemimo posamezne priidelke. Recimo črešnje. V kakih skrbih je bila marsikatera družina v goriški okolici, da ne bo mogla potražiti tega prvega sadu in ga spraviti na trg. Manikale so odrasle osebe, malih otrok ni pošiljali na visoko drevo, mati sama ni mogla splezati nani, lestve pa v celi vasi nobene. Dobili so se do brotniki, ki so opazili pravočasno ta nedostatek in izvršili prostovoljno, brezplačno in po noči to delo, pobrali črešnje in izgnili, ker niso marali, da bi se jim lastnica zahvalila za izkazane dobre. Tako bo tudi z drugim sadežem! Kdaj sta bila čebula in češenj tak zgodaj pobrana od neznanih dobrotnikov, ki so zopet uporabljali temno noč, da bi se jim kmetije ne zahvaljevali? Že zdaj lahko trdimo, da bo letošnji krompir po celi naši deželi »zgodnjak«. S takim krompirjem so se svoj čas ponašale samo nekatere vasi v bližnji goriški okolici: Standrož, Šemveter, Vrtojba, Miren itd. Letos pa naenkrat tak napredek! Je pa res čudežna moč letošnjega solnca! Pred enim mesecem, pred dvema mesecema je bil krompir izroččen materi zemlji in sedaj je že izkopan. Za vse nepravilke, za vse trpljenje, katero je moralo naše ljudstvo iz evakuiranih vasi prenašati ves čas svojega begunstva po taboriščih in v nemili tužini, je sedaj odškodovano. Zgodnja letina je zanj plačilo! Rad velikanskega brezplačnega eksporta v tuje železce, za katere bi morali drugi skrbeti, bo na morala država i nadalje skrbeti za našo aprovizacijo, ako si hoče ohraniti ljudstvo, ki tako neumorno, tiho in požrtvovalno skrbi za — druge.

Vpisovanje v srednje šole. Ker poprašujejo stariši ustmeno in pismeno, kdaj bo vpisovanje v slovenske srednje šole, je dež. šolski svet naprošen, da razpiše čimprej rok za vpisovanje, da se bodo znali stariši ravnanj in da ne bodo mogoče koncem vseh koncev med dvema stoloma na tleh.

V neki občini na Goriškem je nastanena zaloga tamošnje aprovizacije v neki bivši trgovini, nad katero se še sedaj blesti napis: »Prodajalna potrebščin za potrebe«. Tak napis svetlovali tudi naši deželni aprovizacij.

V Sežani je zgorela v terek zvečer ne daleč od cerkve velika vojaška baraka. Ogenj se je zaslonil obilnoval na strehi, ker baraka je bila popolnoma prazna.

Ukrajina. Po vseh časopisih kroži te dneve vest o popolnoma novi epidemiji na Špancem. Noben Španec ni več varen pred njo. Na stotisoče jih leži doma in po bolnišnicah. Epidemija ne pozna nobene razlike med stanovi, obiskala je delavska podzemeljska stanovanja, prišla pa tudi v kraljevsko palačo. Ali je to prvi uspeh svetovne vojne, da je začela prva in resnična demokracija pri epidemijah? Sicer pa ta epidemija ni bog ve kako usodopolna. Smrtnih žrtev nobenih. Nekaj dni počitka, dobra hrana in bolnik okreva. Povzroča pa to bolezen mala mušica, bolj nobel povedano: moskito, da ne bi mogoče kak nepridipav mislil, kaj na španske mušice. — Tudi pri nas se širi nekaka epidemija, toda ta ima najbrže drugi vzrok. Razlikuje se od španske epidemije v tem, da se po naša s svojim znanstvenim imenom: aprovizijonitis, med tem ko nima španska še nobenega imena, in da pri njej še ni znan pravi vzrok, med tem ko so španski učenjaki najprej iskali povzročitelja in odložili krst za poznejši čas. Toliko je pa za znano, da že imamo recept proti tej goriški bolezni. Recept se glasi: Ukrajina. Toda recept je recept in bolniku ne pomaga mnogo, če ne dobi lečila v lekarni. V tem oziru je pa naša lekarna popolnoma odpovedala. Ukrajine ni, vsaj za našo deželo ne! Pri današnjih razmerah pa brez omejenega lečila ne moremo prestopiti te bolezni. So sicer surogati, nadomestila za to lečilo, imenujejo se Ogrska, Furlanija, toda ta lečila treba plačati z zlatom, da jih na vse zadnje oblasti še zaplenijo. Vključ temu, da je Ukrajina kos sovražnega ozemlja, se marsikateri želedeec želino (v tem oziru se skoraj ne more več trditi o kakem veleizdajalstvu) obrača proti vzhodu, pričakuje vtešenja. To obračanje sicer zdravo ni, iz njega se gorje rodi, toda želedeec ne pozna paragrafov, on pozna le koruzno moko, vse druge drobtine so mu že kdaj izginile iz spomina. Nima mo poljskega orodja, ker gre vse v Ukrajino, nimamo pa tudi nič živila, ker k nam ne prihaja nič za naše poljsko orodje. Čudno pri vsem tem je dejstvo, da Ukrajinci, o katerih je znana antipatija do Poljakov in do vsega, kar je poljskega, ne zametujejo našega poljskega orodja. To so pri vseh svojih izrednih teži imponderabilij.

Klasifikacija konj se obeta tu za goriško deželo. Kolikokrat se je že zahtevalo, naj bi se poslala živina v naše kraje, konje, vole, krave, ker vlada tu že tako pomanjkanje, da mali otroci na kmetih niti ne poznajo ne konja, ne vola in ne krave. Ta nevednost je sicer brez pomena, kajti čez par let jim bo že gospodična učiteljica pokazala na barvanih podobah vse te živali. Toda kjer ni živine, zaostaja tudi obdelovanje. Zenske in starčki radi in z veseljem nadomeščajo vožno živino, vole in konje: krave - mlekariče se pa težko nadomeščajo. Mogoče je tuptam v deželi še kak konj, ki je služil v mirnih tasih za pegaza, a mu je sovražna granata odbila peroti ter prikovala to eterično bitje k zemlji. Da je bil res pegaz, se spozna po njegovih rebrih, po katerih bi spreten harfenist brenkal in izbrenkal marsikatero melodijo o pravilnem ovsu in cukerkru, o mirovnem senu in polnih jastih. Sedaj pa pride oblast in hoče še tega konja v naši deželi ponesarskokrajčeviti. To vendar ne gre, imete usmiljenje vsaj s konji! Če se pa zagotovi ljudstvu, da se potrdi tudi amtskimel, žrtvuje ljudstvo drage volje vse svoje konje!

Pismo iz Ptuj.

Ptuj, 13. junija.

Reklama. V nedeljo so ptujski mogoteli kazali v filmu avdienco pri cesarju. Bilo je v kinu menda 7 predstav. Če so mislili, da bodo s tem zvalili trume okoličanih v kino, so se korenito zmotili. Kdor je pa bil, si je iz radovednosti ogledal naše tlačitelje tudi v filmu.

Štajerske išče urednika! Kako slepomisto ljudje štajerskega kalibra okoli! Že raintki Linhart je uvažal nekega gotovega Irgla v skrivnostni urednik: »šef - urednik« pa bo ali pa morda je že, dr. Wenigerhölle. Prvemu so št. urbenčani obljubili, da ga požene iz kraja, kakor hitro se ondu prikaže; mož je namreč tam doma. Drugemu se pa menda tudi pretaka po žilah slovenska kri. Linharti in Šusteršiči še nečelo izumreti!

Na Ogrskem so prepovedali hazard! Ptujška policija ima po navadi svoj nos tam, kjer ni treba: a to, kar bi morala videti in vedeti ne vidi in ne ve. V Ptuj se v dveh lokalih v nočeh igra za bajne svote. Marsikoga oskubijo, da bo dolgo pomnil. Ptujška policija, sicer malo okatena, igrajo v teh nemških lokalih slovenski »U boj«, a vsega drugega ne vedo. Kaj jim drugo, da za je le »štamparke«!

Mraz. Kakor povsod, tako je tudi pri nas napravil mraz zadnje dni precej škodo. Fizič, buče, kumarice, da celo koruza, vse je precej osmojeno. Zadnjič je toča napravila škodo, zdaj je mraz mnogo škodoval nasadom; da to bo gladovanje v jeseni in po zimi, če se tam gori preje ne spametujejo.

Drzni tatovi. Pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah so izvršili neznanec drzen vlom. Izdrli so okno, vdrli v notranje prostore, popolnoma slekli gošpodino, jo zvezali in ji zamašili usta, da ni mogla klicati na pomoč; isto so storili z nekim fantom, ki je pri hiši. Odnegli so meso od pol svinje, vino, moko, obleko, sploh vse, do česar so prišli. Kako prefrignajo so delali, se vidi iz tega, da v hiši stanujoči orožnik o dogodkih ni ničesar vedel. Vsi zločinci so imeli krinke, in so seveda varno odnesli peto.

Novi ukrepi. Kakor se sliši, misli vlada jako ostro zastraziti vse manjšo mlino. Gospodje se menda boje, da bi se le kdo ne sporabil ter zanesel morda še kak skrit zaključek zrnja x

mlin, da si tako olajša to res pasje življenje.

Vesti iz primorskih dežel.

Vpisovanje v zaposlovne tečaje goriške gimnazije in učiteljske. Poslanec dr. Rybář je interveniral te dni pri namestništvu radi zaposlovalnih tečajev in izvedel, da se bo vpisovanje vršilo na vsak način v Trstu.

Vsprejemni izpiti za srednješolske italijanske zaposlovne tečaje v Gradcu se bodo vršili 8. julija t. l., za italijanske tečaje na Dunaju 20. julija.

Umrl je v Trstu vpokojeni sodni uradnik Albert Dietz.

Umrl je v Trstu redar Jakob Marezga, o katerem smo poročali, da je bil ranjen ponoči, ko je ustavljal dva sumljiva vojaka, ki sta na to nani streljala.

Brivnice v Trstu ob nedeljah zapre. Zadruga tržaških brivcev je sklenila, da ostanejo brivnice odleži ob nedeljah zaprte, pričeni z jutranjim dnem.

Istrska deca na prehrani v gostoljubni Hrvatski. Pišejo nam iz Koprčnice: Dne 31. majnika se je odpravila tretji pot večja skupina okrog 200 istrske dece iz okolice Kopra, Pirana in Oprtija v Zagreb, kjer ju je najprširne sprejel odbor za zaščito bedne dece. Vsa čast in hvala temu velezašlusnemu odboru s plemenitim človekoljubom gospodom drjem Šilovičem, vseučilišnim profesorjem na čelu, ki s tako ganljivo skrbnostjo in požrtvovalnostjo vodi to veliko koristno akcijo! Že nad 16 tisočim siromaškov je ta odbor preskrbel varno zavetje pred gladom. In s kakšno prisrčnostjo sprejemajo hrvaški rodoljubi naše otroke v svoje okrilje — kot, da bi prišli k njim v goste — na pri! Pač se ravna po Gregorčičevim geslu: Odpri srce, odpri roke, otiraj bratovske solze, sirotam olajšaj gorje... Blagoslovi jih Bog za to njih bratovsko ljubezen do nas Slovencev in Hrvatov iz tužne Istre! In blagi gospej Peritotovi iz Trbovelj na Štajerskem vnovič tisočera hvala v imenu pogoščene dece! Kot v marcu se je tudi sedaj trudila in zbirala skupaj darove, da je naše otroke tako dobro pogostila, ko so se peljali mimo. Tudi niti in vsem dobrotnikom naj Vsemogočini tisočero povrne to človekoljubno plemenito dejanje!

Slavonski Čehi za hrvatske otroke iz Dalmacije. Iz Daruvarja poročajo, da je sklenilo nekaj članov občinskega sveta v sosednjem kraju Končanici, kjer je prebivalstvo skoro izključno češko, sprejeti 30 hrvaških otrok iz Dalmacije na prehrano, v drugi vasi v Zdenich pa 30.

Zahvala. Vsem onim gospodom iz Sežane, ki so kazali vse čas toliko zanimanja za letalske poskuse in obdovovali neoporečne uspehe slovenske aviatike, se najtopleje zahvaljuje — sežanski izletnik.

Kdo ve kaj? Kdo ve, kje se nahaja Anton Rosič iz vasi Logje št. 61. pri Breginju, star 17 let. Do junija lanskega leta se je nahajal nekje na Gorenjem Avstrijskem in od takrat dalje ni nobenega sledu več o njem. Leta 1915, je šel od doma kot begunec. Kdor bi kaj vedel, naj sporoči starišem proti povrnitvi škode. Naslov: Andrej Rosič, Logje št. 61, Breginja, Primorsko.

Oklic.

Ranjeni, omamljeni od strupenih plinov in grozot vojske, premagani po vremenskih vplivih najhujše vrste so padli mnogi tisoči naših vrlih borilcev po hrabri obrambi v roke sovražnikom, kjer so podvrženi trpljenju, ki se mu večkrat ni mogoče izogniti.

Silna volja mogočnega ljudstva je raztrgala vezi in naši z brazgotinami zaceljenih ran se vračajo vriskajoč v svobodi domov.

Toda roka v roki z neumljivimi, varčnimi človeškimi vzori se nadaljuje bratska vojska, opustošajo se blagoslovljene livade, požigajo zaloge živil, uničuje se vsaka vladna oblast, lastnina in ustanovilo se je gospodarstvo strasti.

Revnejši kot kdaj prej, umazani, zaviti v cunje, cape perila, pokriti z mrčesi, stopajo mnogokje naši, ki se vračajo domov, a tam jih pričakuje največje razočaranje, ker naše zaloge in surovine so izžrpane že dolgo časa; vojaška uprava plemi svoja skladišča, da obično usmiljena vredne reveže, a s perilom ubogih mučnikov ne more preskrbeti v zadostnem obsegu.

Vojni preskrbovalni urad vojnega ministrstva, ki je posušil že toliko solza, je z dovoljenjem ministrskega predsednika in sporazumno s trgovskim ministrom priredil zbirko tistim, ki se vračajo domov. Ta zbirka se mora zaključiti 31. julija 1918 in najprisrčnejše in najmilnejše prosim vse tiste, ki morejo oddati možkih srajc in spodnjih hlač, naj od svoje pogrešljive lastnine odstopijo nekaj tei zbirki, ki je tudi iz zdravstvenega ozira važna.

Vojni preskrbovalni urad bo vsem tistim, ki ne morejo izročiti brezplačno komad perila, povrniti za vsako srajco, ki se lahko porabi brez poprave, 12 kron, za vsake take spodnje hlače pa 8 K in bo izročil o tem potrdilo. To bo obvarovalo takrat, če se zgodi, da se bo moralo v namene ljudske oprave in armadne potrebe misliti na nasilno oddajo perila, da bodo obvarovani novega nadlegovanja dvanaestih možkih srajc ali spodnjih hlač, ker brezplačna izročitev enega, ali pa prodaja dveh takih kosov vojnemu preskrbovalnemu uradu varuje pred bodočo oddajo.

Del zbirke perila se bo izročil opravi ljudstva. Da se darovi zbero in nabavijo v nakup ponujeni kosi, se ustanovi v vsakem kraju, kjer je kaka vojaška oblast, zbiralnica perila.

Vsak se nanaša, da približjemu zbirališču ali orožniškemu poveljstvu z natančno označbo naslova naznani, kam naj pridejo po kose perila. Odposlani činitelji se morajo izkazati z uradno potrjenim zvezkom, ki je veljaven le v dotičnem okraju.

Prijava sprejema poleg vsakega zbirališča perila tudi uradno orožniško poveljstvo.

Popolnoma iztrujenost in dolgotrajna vojna in razjina na

obrača vojni preskrbovalni urad le na milosrčnost prebivalstva, ker mora odstraniti plemeniti namen vse druge pomisleke.

Odprite torej svoja srca, svoje roke in pred vsem Vaše dlani.

Baron Lukas, general pehote.

Glavna zbiralnica perila za Kranjsko se nahaja v Ljubljani, v Narodnem domu, pritličje, levo. Predstavljajo darovano perilo oziroma obvestila, kam se naj po perilo pride in tam se izdaja tudi potrdila. Pismena obvestila se pošiljajo na naslov: Glavna zbiralnica perila (Waschesammelhauptstelle) v Ljubljani, Narodni dom. Brzojavke na naslov: Wä S. H. S. Ljubljana, Narodni dom. Telefon 124. Na zahtevo pridojo vojaški vsak čas po darovano perilo na dom.

Dnevne vesti.

— Stotnikom - avditorjem je bil — kot se nam naknadno poroča — pred več meseci imenovan sodni svetnik in sodni predstojnik na Brdu dr. Ivan Modic, ki je že več nego pol leta vodja vojaškega sodišča v Učicah (Srbija).

— K slavnosti »Narodnega divadla« v Pragi. Kot zaključek vseh slavnosti ob 50letnici »Narodnega divadla« v Pragi pripravljena je bila za binkošna praznika velika prireditelna na Zofinu v prid penzijskemu fondu »Ustredni jednot českých herců« (Osrednjemu društvu českých igralcev). Za te prireditve je imelo to društvo čez 50.000 K stroškov. V zadnjem hipu je te prireditve policija prepovedala, vendar cesar ima družbo veliko škodo, ker ne samo, da so izgubljeni vsi izdatki, ampak tudi ves dobiček, katerega bi bilo društvo gotovo v še enkrat tako visokem znesku doseglo. Vsi tega se je uvedla v češkem časopisu velika akcija s prošnjo na usmiljena srca, naj zavodi in posamezniki po svojih močeh s prispevki olajšajo težko stališče društva. V to svrhu nabralo se je tudi v Ljubljani že 1170 K in sicer so darovali: Ljubljanska kreditna banka 300 kron, Jadranska banka v Ljubljani 200 K, Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice 150 K, gospa Ivanka Leskovic in g. Ivan Jelacnik ml. po 100 K, g. Lucija Pirc in g. Avgust Volk po 50 K, g. Avgust Tomazič 40 K, g. ravnatelj Kirota, ravnatelj Praprotnik, lekarnar V. Prohazka, dr. Azman, odvornik, nadsvetnik Bloudek, gđ. Eli Sunančič in g. Joži ing. Stembrova po 20 K, g. Olga ing. Bednarova, Maruška Čvančarova in g. dr. Klepec in dr. Churain po 10 K. Prošnje tudi še za nadalje prispevke v mnenju, da se bodo posebej radi te prošnji odzvali oni, ki so imeli pri slavnosti »Narod. divadla« v Pragi priliko spoznati veliko gostoljubnost naših severnih bratov. Prispevke sprejema tudi naše upravnistvo.

— Živa narodna zavest. Povodom bivanja dr. Korošca na Vrhniki, dne 2. junija so zbrali Vrhniki svojo 3900 K v narodno namene. In sicer 1000 K za mariborsko šolo, 1000 K za Krekov spomenik, 500 K za Družbo sv. Cirila in Metoda, 500 K za Slovensko Stražo, 200 K za Slov. Matice, 100 K za društvo rokodelskih pomočnikov na Vrhniki. Naj bi vrle Vrhniki tudi drugod posnemali!

— Plakati vojnega albuma pešpolka št. 87. Od c. in kr. nadomestnega bataljona št. 87. v Celju nam pišejo: Te dni so se razobesili po Celju in ostalih mestih in krajih polkovnega nadomestnega okraja plakati, ki napovedujejo s podoben in besedo izdajo vojnega albuma 87nikov. Plakat je delo dunajskega umetnika Rolanda Strasserja ter vzbuja s svojim krepkim slikanjem naših vojščakov splošno pozornost. Podaja kratko vsebino vojnega albuma, ki bo del sporocil v obsežni obliki sodobnikom in potomcem slavne dozdajalje hrabrih pripadnikov 87. polka tekmo svetovne vojne. Cena — proti predplačilu 30 kron za ljudsko, 40 kron za kratkotrajno izdajo — je čudovito nizko nastavljena, ako pomislimo, da bo vsebovalo to krasno spominsko delo v obsegu približno 400 strani kakih 1000 umetniških slik po zanimivih vojnih posnetkih. Priporočljivo je torej za vsakega, ki je v zvezi s spominčestvjem domačim polkom, da ne zamudi subskripcijskega roka, ki poteče dne 1. julija 1918 ter si z naročitvijo pravočasno zagotovi to dostojno in mikavno spominsko knjigo.

— Na tukajšnjih ustrakvističnih gimnazijah se bo vršilo vpisovanje v prvi razred v nedeljo, dne 30. junija t. l. od 8.—12. ure popoldne, sprejemne izkušnje pa bodo v ponedeljek, dne 1. julija od 9. ure naprej. K vpisovanju je prineseti zadnje ljudskošolsko (obiskovalno) izpovednico in rojstni (krstni) list; pristojbine znašajo 7 K 60 v. — Prva drž. gimnazija je v Tomonovi ulici, druga pa sedaj tudi v lastnem poslopiju na Poljanah v Strossmayerjevi ulici. — Sprejemali se bodo učenci tudi v jeseni. — Natančnejša pojasnila, tudi glede morebitne izpremembe učnega načrta in pripadnosti učencev prvi in drugi gimnaziji, dajeta ravnateljstva.

— Na c. kr. državnih višjih realci v Ljubljani se bo vršilo vpisovanje učencev v prvi razred za šolsko leto 1918/19 dne 23. junija (v nedeljo) ob 8. uri zjutraj v konferenčni sobi tega zavoda. Prosilci za sprejem naj pridejo v spremstvu svojih staršev ali njih namestnikov k zgledanju in naj prinesejo sabo rojstni (krstni) list, frekvencijsko spričevalo za ljudske šole, ki so jo nazadnje obiskovali, in dva redno izpolnjena stanovska izkaza. Stanovski izkazi se dode v ravnateljski pisarni. Sprejemna taksa znaša 7 K 20 v. — Sprejemni izpiti se bodo vršili 28. in 29. junija zjutraj ob 8. uri.

— V mestni deklisli licej. Turjaški trg 4. l. se bodo vpisovali 27. junija pp. od 3.—4. ure. Sprejemni izpiti se prično 28. junija ob 8. uri. Zunanje učence se lahko prijavijo tudi pismeno. Jeseni se preseli licej v »Mladiko«.

— Pritožba iz vrst državnih vpo-kojencev. Pišejo nam: V št. 121. »Slov. Naroda« in tudi že preje so bili vpo-kojeni državni uslužbenici opozorjeni, da se imajo v svrhu sprejema v gospodarsko organizacijo drž. uslužbenecov zglasiti pri c. kr. deželni vladi. No, zglasili

smo se, toda marsikateri sestradani drž. vpo-kojenec je mogel s kislim obrazom zopet zapustiti vladno palačo; odklonili so ga pod prevezo, da je drž. vpo-kojenec »posebne vrste«. Posebne vrste drž. vpo-kojenci so bile tisti, ki so na primer služili pri finančni straži, v tobačni tovarni posebno pa pri žandarmeriji, ker le ti spadajo baše pod vojaško oskrbo. Nič ni pomagalo, ko sem rekel, da spadajo žandari glasom postave pod civilni penzijski etat; »ne morem pomagati«, je rekel uradnik, »jaz delam po ukazu...«. Odsel sem, toda ne s prepričanjem, da sem drž. vpo-kojenec posebne vrste, temveč s prepričanjem, da so v aprovizacijski zadevi vsi drž. vpo-kojenci, kateri še ne spadajo h kakim gospodarskim organizacijam jednaki. Reklo se mi je, da se lahko pritožim; jaz pa nisem egoist in se ne pritožim samo zase, ampak se pritožim s temi vsticami za vse, kateri se nahajajo v istem položaju, kakor jaz.

— Draginjska podpora drž. uslužbenecem. Poleg rednih mesečnih draginjskih doklad prejmejo glasom večeraj prijavljene ministrske naredbe drž. uslužbenec v avgustu t. l. tudi še enkratno draginjsko podporo po določbah min. naredbe iz 19. novembra 1917.

— Člani Kreditnega društva Mestne hranilnice ljubljanske se s tem opozarjajo na občni zbor, ki je sklican na dan 17. t. m. na 2. uro popoldan.

— Posesniki zemljišč davčne občine Karlovske predmetni dolžni so napovedati, s čim so obsejali zemljišča. Store naj to pri komisiji, ki posluje v Sarčevi gostilni ob dolenjskem mostu, jutri dopoldne in v ponedeljek od 7. ure zjutraj do 6. ure zvečer. — Polize-dovalni komisar.

— Posojilo, dano posestnikom barških zemljišč za osuševalna dela, se začne letos vračati, kakor predpisuje § 3. zakona z dne 1. avgusta 1906, dež. zak. št. 16. Tozadevni, v smislu § 4. navedenega zakona od glavnega odbora za obdelovanje barja sestavljeni razdelbeni izkazi so v smislu § 5. tega zakona osem dni pri magistratu na javni vpogled razgrnjeni. Morebitne pritožbe proti vpisu v razdelbeni izkaz ali proti visokosti omerjenih doneskov je podati deželnemu odboru v 14 dneh po preteku prvega dne osemnedelne roka. Pritožbe vložiti je pri mestnem magistratu.

— Pomagajte vračajočim se beguncem. Deželna vlada nam je poslala oklice pod pokroviteljstvo Njene ces. in kr. Visokosti nadvojvodinje Marije Jožefke stojicega pomožnega odbora za begunce z juga iz katerega je razvideti silno žalostno stanje bivališč, katere so našli begunci, vrnivši se v svojo gorisko - gradiščansko domovino. V tem oklicu prosijo pomožni odbor vse človekoljube, da težko prizadejeni žrtvam vojske prisrčno pri pomoč z raznim orodjem in pohištvo. Deželna vlada obrača se tedaj na kranjsko prebivalstvo s prošnjo, da skoči na pomoč svojim revnim sosedom. Darovane reči sprejemajo »Posredovalnice za goriske begunce« v Ljubljani, Kranju in Novem mestu. Priponi se, da je dobrodošla vsaka tudi najmanjša reč, ki se potrebuje v hiši in kuhinji.

— Vojnokreditni zavod za južno vojno okrožje naznanja, da so kolegijski cenzorjev oziroma tajištva za Trst, Istro, Dalmacijo in Tirolsko že pričeli posloovati: Kolegijski cenzorjev za Trst in Istro imata skupni urad v Trstu v hotelu Bristol. Kolegijski cenzorjev za Kranjsko sedaj še ne posluje, ker njegov tajnik še ni oproščen od vojaškega službovanja, kar je pa v kratkem pričakovati. Za Tirolsko uraduje tajištvo koleg. cenzorjev v Boenu, Silbergrasse 5, za Gorisko v Gorici, via Seminario Nr. 5. Opozarja se, da se imajo vse prošnje za posojilo pri tem zavodu vlagati brez izjeme pri svojem pristojnem tajištvi cenzorski kolegijski, kjer se tudi dobi vsa zaželenja posojila.

— Upornost proti vojaškim stražam. Celovški listi objavljajo: Zgodilo se je, da je zbrana množica poizkusila preprečiti eskortacijo (odgon) dezertarja, ki ga je vojaška patrulja aretirala. Ker smeje vojaške straže rabiti vsake vrste orožje proti tistem, ki jih nasilno rani ali ki grozi z napadom in ga ni mogoče prijeti, končno proti tistem, ki kljub opominu vojaško stražo hudo in neprestano žalijo, se civilno prebivalstvo nujno stvari pred vsakim vmešavanjem v vojaško poslovanje in pred vsako upornostjo proti vojaškim stražam.

— Deželna poslovalnica za oblačila je razposlala po celi deželi prvi blok cenejšega blaga za revne sloje. Izbrala je s tem polovico svoje zaloge; z ekspedicijo druge polovice se prične takoj in je upati, da bo končana tekem 2 mesecev. S tem bo razposlana vsa zalog, na razpolago bo potem samo posiljatev dveh vagonov blaga, ki je že avizirano. V poštev bo prišlo gotovo le malo ljudi, a deželna poslovalnica ne more temu odopniti, ker je izključno navezana le na posiljatev, ki jih dobiva od central na Dunaju. Stori la je pač vse korake, da pride čim več blaga na Kranjsko, a dobiva vedno le odgovore, da se ne more več odposlati, nego kar odpade od celotnih zalog v centralah na dežlo Kranjsko z ozirom na število njenega prebivalstva. Prebivalstvo naj to dejstvo vpošteva in prosijo naj samo oni, ki so neobhodno potrebni kakakega oblačila. V tem smislu se je že ponovno občinstvo v listih opozarjalo in nerazumljivo je, na kak način se je razširilo naziranje, da je deželna poslovalnica nekaka velemanufakturna trgovina, pri kateri lahko dobi vsakdo vseh vrst po najnižjih cenah. Končno se pripominja, da blaga za perila sploh nima nič v zalogi in tudi ni pričakovati, da ga kaj dobi.

— Vžigalice. Iz krogov ljubljanskih trafikantov nam prihaja pritožba, da se od strani ljubljanskega zalagatelja ne oddajajo vžigalice jednako merno na vse trafike. Nekatere manjše trafike dobile so kar po dva za boba vžigalice, a nekaj notorično prometnih trafik pa le po dva za vžitka 100 škatlic. Celu pri tem blagu vlada torej dvojna mera in protekcija. Naj se to takoj popravi!

— Kdo ve? Prosim, blagovolite mi sporočiti, kdo iz Rusije vračajoča bi mi vedel kaj povedati, kje se nahaja Ljubljaničan Joško Steinmann. Služil je pri k. u. k. Inf. - Regt. 59, 12. Feldkomp. 2. Zug, Feldpost 64. Zadnje karto je pisal dne 11. no-

vembra 1917. Njegov naslov je bil: Saratovska gubernija, vjezda Carinska, stančja Balaklei, spredaj v huter Poluden Ivanu Jerimalajeviču Birulenu. Sporoči naj to gosp. Angeli Steinmann pri tvrdki Sever & Urbanč, Ljubljana, Wolfova ulica 12.

— Kdo izmed vjetnikov, ki se vračajo iz Rusije bi vedel kaj o mojem sinu Franu Rebecu, ki je služil pri 17. pešpolku, 2. kompaniji, VI. maršbataljon v Ljubljani? Vjet je bil leta 1915. Oglašil se je samo enkrat in to junija meseca leta 1915. iz mesta Sarapulji (Rusija), vjaška gubernija III. rota partija 24. Kdor kaj ve o njem, naj proti povratni stroškov takoj sporoči Franu Rebecu, revidentu južne železnice, Ljubljana, Marija Terezija cesta 13.

— Kdo ve kaj? Kdo izmed vjetnikov, ki se vračajo iz Rusije, ve kaj o Antonu Perhaju, ki je služil pri 17. pešpolku, 2. stotniji. V vjetništvo je prišel 30. decembra 1914. v Galiciji. Dne 2. februarja 1915. je bil v Skobitju, Turkistan, Ruska Azija, Ferganska oblast 12. rota. Priiznana obvestila proti njegova žena Ana Perhaj, Ljubljana, Kolizej št. 121. Stroške povrne.

— Fran Bukovnik, asistent Mestne hranilnice ljubljanske je bil rojen v Ljubljani, dne 18. decembra 1890. je študiral na c. kr. drž. realci v Ljubljani in napravil maturo leta 1910. Dne 1. marca 1911 je vstopil kot pomožni uradnik v službo Mestne hranilnice ljubljanske, dne 1. oktobra 1913 postal praktikant in dne 1. aprila 1914 bil imenovan asistentom. — Delj časa je bolehal na pljučni in resno je obolel dne 30. januarja 1917. Mestna hranilnica ljubljanska ga je poslala v sanatorij Brestovac pri Zagrebu, kjer se je zdravil skozi 4 mesece, kar pa ni nič pomagalo.

— Na Dunaju je umrl gospod Jurko Pirc, c. kr. teh. inšpektor v trgovinskem ministruvju v p. Pokojnik je služboval kot rudniški uradnik vse svoje življenje v tujini, večinoma pa na Dunaju, a v zvezi temu je ohranil v sebi grobno ljubezen do svoje domovine ter do svojega naroda. Jurko Pirc je bil rojen v Kropi na Gorenjskem ter zapuščal hčerko Ivano, omoženo z gospodom Stefanom Sušcem, c. kr. finančnim tajnikom na Dunaju. — N. v. m. p. l.

— Tobačni nadomestek. Ker mnogo izdelovalcev tobačnih nadomestkov ni bilo v položaju, da podeljajo svoje zaloge surovin do 15. junija, do dne, ko stopi v veljavo razglas glede monopoliziranja tobačnih nadomestkov, je finančno ministruvjo z odredbo, ki izide jutri v drž. zakoniku, dovolilo, da podeljajo svoje zaloge do 1. avgusta 1918.

— Prtljaga sme biti težka samo 50 kil. Železniško ministruvjo je izdalo naredbo, da prtljaga ne sme biti težja kot 50 kg. Vsa komad prtljage mora biti pritrjen in mora imeti naslov potnika in kraj, kamor potuje; to zaradi tega, da se pri izgubah lažje vstreže popravevanju.

— Razpošiljanje blagovnih vzorcev je pod obstoječimi pogoji dovoljeno znanepri tudi na vojnopoštne urade št. 618, ustavljeno pa na vojnopoštne urade 220, 281, 288, 318, 464, 485, 632 in 644.

— Promet zasebnih vojnopoštних zavrtkov je dovoljen odslej pod obstoječimi pogoji tudi na vojnopoštne urade št. 575 in 579, ustavljen pa je na vojnopoštne urade št. 220, 281, 318, 388, 485, 518, 632 in 644.

— Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske. Od 2.—8. t. m. se je rodilo v Ljubljani 14 otrok. (1 je bil mrtvorjen), med njimi 13 domačinov. Za grizo je umrla 1 oseba, v sled mrtvovala 1 oseba, za jetiko je umrlo 9 oseb med njimi 6 tučev. Oboleli so za škrlatno 1 domačin, za tifuzom 3 domačini in 3 vojaški, za grizo 2 domačina.

— Lovska dražba. Dne 28. junija ob 10. uri dopoldne se bodo dali pri podpisnem glavarstvu soba št. 3 za petletno dobo v zakup lovi občin St. Jošt, Pijava gorica, Studenec. — Iz in Ljubljane po vrsti kakor so nastela. — Zakupni pogoji se morejo vpogledati pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Ljubljani.

— Tatvine. Neži Videgarjevi v Zelodniku je odnesel neznan tat 200 K. — Posesniki Mariji Selanovi pri Colu je izginilo eno tele. — Na tukajšnjem glavnem kolodvoru je bila ukradena neki posestniki denarnica s 480 K. — Nekemu potniku je izginila denarnica s 3000 K, ko je vstopil v tržaški vlak. Nadalje je bilo ukradenemu nekemu vojašku 500 K in nekemu trgovcu, ko je stopal v brzovalc, denarnica s 1500 K. Pred neko trgovino na Dunajski cesti je nekdo pustil svoje kolo znamke »Kinta«. Ko se je vrnil, kolesa ni bilo nikjer več. — Posesniki Mariji Lebarjevi v Prevojah je hotel odnesti neznan tat ponosi mesa in drugih reči ali Lebarjeva je tatu pravočasno opazila in ga pregnala.

— Tatvine. Ivanu Mahkotu v Spod. Bitnjah je bilo ukradenih 1600 K. Neznan tatovi so ukradli posestnikoma Mihi Gostiša in Ivanu Žigonu na Vrhopolju raznega mesa in drugih reči. V Belskem pri Postojni so odnesli tatovi Petru Požariju 5 kokoši.

— Čudno postopanje. Iz Radeč se nam pritožujejo proti postopanju tamkajšnega žitnega komisarija g. A. S. ter navajajo sledeče: Žitni komisar je prišel v vas Brezovec, politični okraj Krško, k posestniku Ignacu Zelezniku ter vzel v odsotnosti gospodarja 4 merike, to je okoli 100 kg koruze. Vzel je, ne da bi pustil kako potrdilo ali nakazilo, ter omenjeni posestnik še do danes ni dobil plačane koruze, dasiravno je od tega že mesec dni. Zelezniku je pobral vso koruzo, tako da si je moral za seme drugo iskati. Slično je napravil

Jutri ob 3. popoldne velik shod na Grosupljem.

Govornika poslanca dr. Ravnihar in Gostinčar.

tudi pri sosedu Podpacu v isti vasi. — Menimo, da gre v obeh slučajih za pomoč ali pa za nesporazumljenje in pričujemo dopis, da se stvar pojasni.

— Brežice. Čitalnica v Brežicah priredi dne 7. julija t. l. koncert v dvorani Narodnega doma, na kar s tem Posavčane že v naprej opozarjamo. Sodeloval bo odlični oktet ljubljanskih pevcev in pa dva znana solista (tenor in bariton) pod vodstvom g. pevovodje Zorka Prelovca. Natančnejši spored objavimo pravočasno.

— Smrtno se je ponesrečil 42letni posestnik Aleš Skuk u. p. Pahtev v Potočah na Koroškem. Ko je vozil stello iz lesa, se je ob cestnem robu zvrnil voz na njega, da si, ker je bil sam, ni mogel pomagati. Ko so prihiteli žena in sosedje, so že mrtvega potegnili izpod voza.

— Akad. društvo slov. veterinarjev na Dunaju naznanja, da je zopet podelilo 4letnem odmoru z rednim delovanjem. Društvo šteje 22 članov, ki so tu kot vojaški študijski dopusti. Na zadnjem običnem zboru, dne 6. junija je društvo sklenilo takoj podpisati svolo 500 K za »Slov. narodno gledališče v Ljubljani«. Druhih 500 K pa namerava društvo do jeseni zbrati in podariti za »Slov. solo v Mariboru«. Da se čim prej odpošlje kamen za šolsko zgradbo, prosi odbor vse nekdanje člane in starešine, da nam s prispevki pripomorejo k sklepu. Darila naj se pošiljajo na društveni naslov, Dunaj III. živino-zdravniška visoka šola. — Mihe v. t. č. predsednik.

— Kino Ideal. Splošno občudovanje je vzbudilo večeraj prvo predvajanje petdesetletnega filma »Zagonetka Bangalorja«, ki se odlikuje tako po svoji izvanredni vsebini, kakor po sijajni eksotični opremitvi ter izbornih igralcih in krasnih scenerijah. V glavnih vlogah Gilda Langer, Harry Liedtke in Konrad Veith. »Zagonetka Bangalorja« je dosegel povsod največje uspehe. Da se p. t. občinstvo film ogleda, ostane na sporedu še do ponedeljka. Veliko smeja je povzročila tudi burka »Brisavček«. Ta program ni za mladino. Predstave od 4. ure dalje, ob 4/9. na vrtu s spremljevanjem prvovrstnega gledališkega orkestra. Kino Ideal.

— Igralec dunajskega dvornega gledališča Fr. Höbling, ki slavi kot ljubljene dunajskega gledališkega občinstva, gostuje danes v soboto, jutri v nedeljo in v ponedeljek v »Kino Central« v deželnem gledališču. Več v današnjem inseratu. (2692)

— Posebne predstave za otroke z izredno lepimi filmi priredi Kino Central v deželnem gledališču jutri v nedeljo ob 4/11. dopoldne in ob 3. popoldne in v ponedeljek ob 4. popoldne. Razvedrilo tudi za odrasle. (2692)

— Nekdo je zgubil denarnico z večjo svoto denarja. Pošteni najditeli se prosijo oddati denarnico proti primerni nagradi policijskemu ravnateljstvu.

Aprovizacija.

— Iz večerajšnje seje mestnega aprovizacijskega odseka. Pretekli teden se je razdelilo moko za kuhno in so je prejeli vsi okrajni in stranke. Prihodnji teden se razdeli na izkaznice po 1/4 kg fižola. Fižol je prvovrsten in se bo prodajal po 2 K 40 v kilogram. — Za okroglo 20 dni imamo dovolj moke za peko. Pričakovati je, da bodo med tem časom dosepe nove pošiljatev in smo lahko glede moke za kruh brez skrbi. — Aprovizacija je nakupila večje množine marmelade, katero prične zopet v najkrajšem času razdeljevati. — Organiziralo se bo nakup večjih množin češnje, katere bo mestna aprovizacija v lastni režiji razprodajala. — Zelja je še večje množine na razpolago. Mestna aprovizacija bo kisllo zelje prodajala vsako sredo in soboto zjutraj na trgu. Cena 2 K kilogram. Stranke, ki potrebujejo za lastno porabo in bi ga rade dobile večje množine skupaj, se lahko zglašje v mestnem aprovizacijskem uradu na Poljanski cesti št. 13, kjer se jim bo po možnosti izdalo nakazila za kisllo zelje. — Deželno mesto za dobavo klavne živine zopet ni moglo pravočasno dobaviti mestni aprovizaciji goveje živine in se zato meso ne bo prodajalo kot navadno v soboto, ampak šele v nedeljo.

— Meso na zelene izkaznice B št. 801 do konca. Stranke z zelenimi izkaznicami B št. 801 do konca prejmejo goveje meso po znižani ceni v nedeljo dne 16. t. m. dopoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določene je tale red: od 7. do pol 8. št. 801 do 1000, od pol 8. do 8. št. 1001 do 1200, od 8. do pol 9. št. 1201 do 1400, od pol 9. do 9. št. 1401 do 1600, od 9. do pol 10. št. 1601 do 1800, od pol 10. do 10. št. 1801 do 2000, od 10. do pol 11. št. 2001 do 2200, od pol 11. do 11. št. 2201 do konca.

— Sladkor za vkuhanje sadja. Stranke, ki imajo v Ljubljani ali Spodnji Šiški sadne vrtove ter občerkoristični zavodi itd., ki nameravajo vkuhavati sadje, morajo vložiti prošnje za sladkor za vkuhanje sadja najkasneje do 20. junija 1918 v mestni posvetovalnici. Kaj je treba navesti v prošnji, kdo je opravičen do sladkorja za vkuhanje sadja, in kdo mora potrditi resničnost navedb v prošnji, je razvidno iz razglašja, ki je bil objavljen v tukajšnjih dnevnikih dne 13. oziroma 14. junija. Na prepozno vložene prošnje se bodo oziralo le v toliko, če bi preostalo po razdelitvi še kaj sladkorja v zalogi. Na nepravilno ali pomanjkljivo sestavljene prošnje se sploh ne bodo oziralo, zato naj vsakdo natančno prebere tozadevni razglas. — Zasebne stranke, ki nimajo vrtov, ne smejo vlagati prošnji za sladkor, ker dobo dobile sladkor za vkuhanje sadja na karte, ki se bodo delile meseca julija pri krušnih komisijah. Na vsako sladkorno karto, veljavno za mesec julij, bode dobila vsaka oseba mesto 2/3 kg skupaj 1 1/3 kg sladkorja. Do večje množine sladkorja zasebne stranke, ki nimajo vrtov, nimajo nikake pravice.

Prosveta.

— Hrvatska opera v Trstu. Večera je imela igrati Zajčeva opera »Zrinski«, pa je bila preložena vsled indisponiranosti enega glavnih igralcev. Igrala se je Puccinijeva »Tosca«. Glavne vloge: Ogrodzka - Tosca, Rivaec Cavaradotti, baritonist Vučković-Scarpia.

— Predavanja o Slovincih na Hrvatskem se bodo vršila prihodno jesen in zimo. Odbor za prirejanje ljudskih vseučiliških predavanj v Zagrebu priredi v Zagrebu dva cikla takih predavanj (vsak ciklus troje predavanj), po eno predavanje bo v Karlovcu, Varaždinu, Belovarju itd. Tudi akademska omladina v Varaždinu pripravlja eno predavanje o Slovincih.

— Monografije o hrvatski umetnosti. Neki hrvatski slikar je odboru »Matice Hrvatske« predlagal, naj izdaja monografije o hrvatski umetnosti po tej vrsti: 1. Meduljič (razprava o njem in njegove slike); 2. Loušana (Lovranin), kipar preporoda; 3. Monografija 17. in 18. stoletja (naša stara mesta, zagorske kurije, stari Zagreb itd.); 4. Vlak Bukovac in njegova doba (Prizkaz in reprodukcija glavnih stvari V. L. Bukovca, Čikoša, Frangeša, Valdeca, Ivekovića itd.); 5. narodna umetnost; 6. Ivan Mestrovic. — Slik bi bilo kakih 60—100. Matica je predlog sprejela.

Razne stvari.

* Tobak za dunajske kadilce. Za dunajske stalne odjemalce v tobakarnah je določeno 12 cigar ali 36 cigaret, oziroma 1 paket cigaretnega tobaka ali dva paketa tobaka za pipo, drugi morejo dobiti 1 cigaro ali 3 cigarete.

* Petrograjska morala. List »Intransigent« poroča, da je bila v Petrogradu po gledališki predstavi neka aristokratinja v veliki zadregi, ker ni dobila nobenega voza, ki bi jo bil pripeljal nemoteno domov. Morala je hoče nočeš peš proti domu. Na nekem vogalu sta jo ustavila dva vojaška s klicem: »Roke kvišku in plašč sem!« Dama je strepetala, ali ni hotela dati svojega plašča. Kar naenkrat ji je prišlo nekaj na pamet in vzklila je: »Plašč je moj, jaz sem ga ukradla!« Oba vojaška sta obstala, sta salutirala in eden izmed njiju je rekel: »Oprost, draga, to je druga stvar, le obdrži svoj plašč in pojdi svojo pot«.

* Franc - Jožefova grenčica pospeši hitro in temeljito očiščenje železničarskega kanala, lahko odrtje brez bolečin in trajno olajšanje. (2016)

Gospodarstvo.

— Osmo vojno posojilo. Pri Kranjski deželni banki v Ljubljani so nadalje podpisali VIII. vojnega posojila: Kranjski deželni odbor 500.000 K; Fr. Pavčič 3000 K; Janez Kavalar 1000 K; Jakob Nosan 2000 K; Franc Kosce 1000 kron; Luka Otničar 1000 K; Mihael Škrbec 2000 K; Janez Makovec 1000 K; Anton Mekle 1000 K; Matija Kolar 2000 kron; Duhovska hiša stolne župnije ljubljanske 3000 K; Janez Volkar 200 kron; Župni urad Vranja Polk 200 K; Janez Krivic 400 K; Franc Lešnjak 1000 K. — Nadalnje prijave sprejema Kranjska deželna banka v Ljubljani. Deželni dvorec. 2945

— Pri Podružnici splošne prometne banke v Ljubljani podpisali so na VIII. avstrijsko vojno posojilo: Tvrdka J. C. Mayer, Ljubljana 100.000 K. Bratje Lechner, Gradec 100.000 K. Elza grofica Auerperg, graščina Iz 50.000 K. Gabrijela. Ulm. grad Kleveč 6000 K. Dr. Adolf Kaiser, c. kr. državni pravnik, c. in kr. stotnik avditor 4000 K, z prejšnjimi podpisi 28.000 K. Alojzij Krenner, škofia Loka 1000 K. Matije Wiltschnigg, graščinski ravnatelj, grad Križ pri Kamniku 1000 K, z prejšnjimi podpisi 8000 K. Ivan Kos, c. kr. policijski inšpektor v p. 300 K. Josip Sušnik, Ljubljana 200 K. Francišek Berlec, Kandija 50 K. 2950

— Nova zlata in srebrna ruda na Češkem. Na občinskem zemljišču pri Beravi so razkrili zlato in srebrno žilo, močno 80—90 mm. v obsegu 80 gramov zlata in 158 gramov srebra v toni rude. Pravico do izkopavanja je dobil Ludovik Löwy.

— Čudotvorno šilo. Velikanska iznajdba je čudotvorno šilo, ki šepa tako hitro, kakor silvalni stroj in ki z nje pomočjo vse močno blago lahko sami šivaste in krpate. To čudotvorno šilo s sukanjem in šivankami stane komad 4 K 90 v. m., trije komadi 13 K 50 v. Naroči se pri M. Swoboda, Dunaj III./2. Hiesagasse 13—48. (2953)

— Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar. Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Kupim večjo množino — konjskega sene, detelje in slamo. Cena po dogovoru. Kosešina, c. kr. poštni hlev. Kolodvorska ul. št. 6, Ljubljana. 2829

Tesarje in mizarje proti dobremu plačilu (za hrano in stanovanje skrbjeno) sprejme **ANTON STEINER**, Ljubljana, Jeranova ulica št. 11. 175

Deklica s primerno šolsko izobrazbo se želi izučiti v kaki večji trgovini. Več pove **L. Kranj, Železniki, Gorenjsko**. 2742

Delavce in delavke sprejme takoj v službo strojna tovarna **Sama & Co** v Ljubljani, Metelkova ulica 4. Zglaševanje od 4—5 popoldne. 2200

Kot vzgojiteljica se sprejme gospodična, prednost imajo vrtnarice k dve-ma dečkoma v starosti 3 in 4 leta. Hrana in stanovanje v hiši, plača po dogovoru. — Ponudbe na naslov **Antonija Čuček**, veletrgovina z vinom, Ptuj, Stajersko.

Proda se večja zemljiška PARCELA v Mestnem logu ljubljanskem. — Naslov pri upr. »Sloven. Nar.« — 2833

Kdor ima ob nenadni izselitvi STANOVANJE 2 sob s pripadki, naj ponudi pod „ROSTOHAR“ na upravn. »Slovenskega Naroda«. 2335

SUHE GORE (jurčke) kakor tudi druge zaplembe ne podvržene deželne in gozdne pridelke (maline, jagode, med itn.) kupuje po najvišjih cenah. **M. RANT, Kranj**. 2693

za učenko 8. razreda se išče stanovanje s hrano pri boljši rodbini. — Naslov pove upr. »Slovenskega Naroda«. 2934

Lepo tvorniško zemljišče z zraven spadajočo stanovanjsko hišo, vrtom in polji se proda iz praste rok. Vrašanja pod „Ljubljanska okoliš 2741“ na upr. »Sloven. Nar.«

Zidarski POLIR ali akordant z nekaj zidarji in dlnarji dobi takoj trajno delo. Sprejme se tudi stavbeni praktikant pri tiskarju **Robert Smielowski**, mestni stavbenik Rimska cesta št. 2. 2906

+

Mestna hranilnica ljubljanska naznanja pretužno vest, da je njen marljivi asistent, gospod

Fran Bukovnik

po dolgi mukepolni bolezni dne 15. t. m. preminul. Pogreb bo v ponedeljek dne 17. t. m. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Bleiweisova cesta št. 20.

V Ljubljani, dne 15. junija 1918.

Ravnateljstvo.

Gostovanje dunajskega dvornega igralca Fr. Köblinga v Ljubljani v „Kino Centralu“! :: Ljubljenec Du ajčank!

Sobota 15. ob pol 6., 7. in 9. zvečer. :: Nedelja 16. ob pol 6., 6., pol 8. in 9. zvečer. :: Ponedeljek 17. junija ob pol 6., 7. in 9. zvečer.

PETER KARVAN

Sijajni igralec v 4 dejanjih po slavnom romanu »Kammlom« George Ohnet. — V glavni vlogi dunajski dvorni igralec Fr. Köbling. — Izdelek dunajske umetniške industrije.

Film, ki je napolnil vsa dunajska kinogledališča.

Ni za mladino.

Prvovrstne predstave za mladino z bogatim sporedom se vrše v soboto 15. ob 4. popoldne, v nedeljo 16. ob pol 11. dopoldne in 3. popoldne, ponedeljek 17. junija ob 4. popoldne.

Izredno lepi filmi. Izredno lepi filmi.

Absolventinja :: trgovskega tečaja želi brezplačne službe v pisarni. — Oglasila pod „Vestnost 2400/2941“ na upr. »Sloven. Nar.«

Stenografinjo ozir. strojepisko sprejem v svojo pisarno. Oglasiti se je osebno pri **dr. FRANU NOVAKU**, odvetniku v Ljubljani. 2946

Kdo poučuje angleščino? Ponudbe na **Weingraber, Igriška 6, I. nadst. v Ljubljani**. 2895

Advokat dr. Juro Adlešič Ljubljana, Sočna ulica št. 6. II. sprejme 2936

Vpogljiva železna postelja, lesena večja otroška postelja in meško kolo se proda. — Strelška ulica št. 6 II. nadst. 2940

Išče se PRODAJALKA mešane stroke. Plača po dogovoru. Ponudbe na **Kristijan Starki**, trgovina v Sevnici ob Savi. 2948

Sprejme se krepak delavec v kartonarni tovarni **I. Bonač, Ljubljana**.

Mlad oženjen moški, vojašine prost, zmožen slovenskega, hrvaškega in nekoliko nemškega jezika, želi službo

Jabolčni mošt, večja množina, se proda. Kupijo se prazni sodi od mošta in vina. — **G. STELZER, WETZELSDORF** pri GRADCU.

Učiteljica dobi dobro privatno službo pri narodni družini v bližini Ljubljane. Poučevati bi ji bilo deklico za 1. meščanskošolski, njeno sestrico za 5. in njenega brata za 3. ljudskošolski razred. Popolna oskrba v hiši, plača po dogovoru. — Učiteljica z meščanskošolskim izpitom, oziroma učiteljica, zmožna poučevati klavir, ima prednost. — Ponudbo na naslov: **Marija Dolničar, kolodvorski restavrador v Št. Petru na Krasu**. 28 6

KONTORISTINJA ozir. blagajničarka z večletno prakso želi mesta tu ali na deželi. Oglasila pod „Vestnost 2904“ na upr. »Sl. N.«

Glicerino olje :: vsaka tudi najmanjša množina se kupi za vsako ceno ali pa zamenja. — Kje pove upr. »Sloven. Nar.« 2935

Sprejme se več pomivalk za invalidni oddelk v obrtni šoli. Priglasitve in poizvedbe v ekonomatu istotam. 2943

Notar Baš v Celju išče **STENOGRAFA in STROJEPISCA** — oziroma žensko moč. —

Od sveže posekanih vej osute smrekove igle, (Fichtennadeln) kupi velike množine, tudi cele vagone, **L. Fürsager v Radovljici**. — 2751

Vžigalnike na bencin komad K 4. — in K 6. — ima v zalogi **F. K. KAISER**, Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6. 2818

Čudotvorno šilo samo K 4-80 šiva (šepa) kakor šivalni stroj. Najboljša iznajdba za krpanje usnja, stignanih čevljev, konjskih opravi, odevi vseh vrst blaga oblek i. t. d. Jamstvo za porabnost. — Cena kompletnem šilu s sukancem, 4 različnimi šivankami in navodilom za en komad K 4.90, 3 komadi K 13-50. — Po povzetju pošila **M. Swoboda, Dunaj, III/2, Hiesgasse 13-48**. 2953

Tvrda Oražem in Jančar v Ljubljani, Breg št. 6, se priporoča slavnemu občinstvu za stavbna in pohištvena plesarska dela. 2516

Delo se izvršuje še z dobrim pravim blagom.

PRODAJA VILE. Prodaja svojo enonadstropno vilo, preskrbljeno z vodovodom in opremljeno s sobno opravo pri Sv. Križu nad Jesenicami pod Golico. **Dr. V. Gregorič, Ljubljana, Resljeva cesta št. 5**. 2817

Traste izpušča grinte, srbečico in druge kožne bolezni odpravi hitro in sigurno Paratol, domače mazilo. Ne umaže, je brez vonja, zato uporabno tudi čez dan. Veliki lonček K 5.—, dvojni K 9.—. Dalje Paratol tresni prašek za varstvo občutljive kože, škatic K 3.—. Oboje se dobi proti vpslatvi zneska od **Paratol-Werke, A. Nothker Ulmer**, v Budimpešti, VII-24, Róza utca 12.

STARI KLOBUKI samo moški, iz klobučevine, mehke nepreluknjano blago poljubne oblike in barve, se kupijo v vsaki množini. Ponudbe pod „Pihlšte P. L 1734“ na **Rudolfi Mosse, Praga, Příkopy 6**. 2880

Nemščine in sloven čine zmožnega, v vseh delih izurjenega

SOLICITATORIA išče za čim preje pisarna **Dr. Ferd. Müller, odvetnika v Celovcu**. Prehranjevalne in druge razmere dobre; plača ugodna. 2913

Miši, podgane, stenice, ščurki. Izdelava in razpošiljanje preskuseno radikalno učinkujočih uničevalnih sredstev, za katera dobivamo vsak dan priznala pisma. — Zoper podgane in miši K 5.—. Proti žoharjem in ščurkom K 4.50. Tinktura zoper stenice K 2.—. Uničevalec moljev K 2.—. Prašek zoper mrčes K 1.50 in 3 K. Razpihovalec k temu K 1.20. Tinktura zoper človeške uši K 1.20, za živalske uši K 1.50. Prašek zoper uši v obleki in perilu K 2.—. Tinktura zoper pasje bolhe K 1.20. — Prašek proti perutninskim ušem K 2.—. Tinktura zoper mrčes na drevesu in zelenjavi (rastlinske škodljivce) K 3.—. Pošilja se po povzetju. — Zavod za uničevanje mrčesa **M. Janker, Zagreb 15, Petricijska ulica 3**. 2479

Abiturient z dobrimi spričevali želi za čez počitnice (ali pa še naprej) kako mesto domačega učitelja ali inštruktorja, ali pa kako primerno službo najraje kje na deželi. — Prijazne ponudbe na upravn. »Sloven. Nar.« pod „Abiturient 1000/2910“.

Najboljša naložba kapitala. Lepa stavbišča v Ljubljani za rodbinske hiše 25 parcel na 4 lepih cestah s kanalom, vodo in razsvetljavo se proda najraje vse skupaj. Vprašanja pod: „Wertsteigerung W. T. 7119“ na naslov **Haasenstein & Vogler A. G. Dunaj I, Schulerstrasse 11**. 2798

Vsem lastnikom kontrolnih blagajnic! Ako bi prišli v položaj, da bi prodali svojo registrirano blagajnico, obrnite se v lastno korist le na tvornico samo; s tem si prihranite čas, denar in jezo. **National Register-Gesellschaft, Dunaj VI, Mariahilferstrasse 57-59**. 2792

STANOVANJE Podpisani **Josip Polajnek** s tem obžalovaje preklicem vse svoje v tem časniku pod „poslanec“ z dne 6. avgusta 1917 in 31. julija 1917 zoper dr. **Frana Počka, odvetnika v Ljubljani**, objavljene očitke kot neresnične in izjavljam obenem, da sem na podlagi podrobnih poznejših poizvedb prišel do drugačnega naziranja v tej zadevi. 2956

Preklic. **JOSIP POLAJNEK.**

Prihranite si denar ako kupite BARVO za obleko TEKLA Edina nepotvorjena — pralna znamka — Na drobno zavitek 60 h. 6-7 zavitek za eno damsko obleko. Preprodalci ugodne cene na debelo. — Svarimo pred ponaredbami z enako se glasečimi imeni. Zahtevajte samo znamko „TEKLA“.

COMMERCIA, prodajalna družba za kem. tehn. potrebščine, **Praga II, Václavské náměstí 13**. — Telefon 6187.

Učenec za sedlarsko obrt se sprejme takoj. Oskrba v hiši. — **FRANC MAJČEN**, Postojna. 2949

Prodalo se trije konji in 2 prašiča. Poljanska cesta 55. 2951

Proda se klavir, še v najboljšem stanju, prima vrste. Ogleda se: **Privoz št. 3, parter levo**.

Izurjena šivilja se sprejme proti dobri plači. Naslov pove upravn. »Sloven. Naroda«. 2961

Novo cirkularno žago proda **Franc Berlić, Zapuže št. 3** pri Št. Vidu nad Ljubljano. 2897

Vzame se v najem ali kupi majhna hišica v Ljubljani. Ponudbe pod „ROSTOHAR“ na upr. »Sloven. Nar.« 2334

MEBLIRANO STANOVANJE obstoječe iz dveh sob in kuhinje, se išče takoj ali s 1. julijem za boljšo družino. — Naslov pri upravn. »Slovenskega Naroda«. 2876

Proda se hiša z vrtom in dvema hektaroma polja. V hiši je gostilna s koncesijo tudi za žganje, ki se tudi odda. — Več pove: **Peter Žerovnik v Kamniku, Velika ulica št. 19**. 2909

Služkinjo išče poročena učiteljica brez otrok na Dolenjskem. Znati bi morala kuhati in opravljati vsa hišna dela. — Nastop takoj. Plača po dogovoru. — Ponudbe na upr. »Sl. N.« pod **Dolenjsko 2863**.

Iščem pošteno begunsko rodbino (3 delavne moči) za manjše posestvo na Gorenjskem. Kje, pove upravn. »Slovenskega Naroda«. 2875

Kupi se manjša trgovska hiša, na dobrem prostoru, z nekaj posestvom. Ponudbe z natančnimi podatki na naslov: **Filip Izlaker, Št. II** pod Turjakom, pošta Mislinja. — 2915

Prazne vreče vsake vrste in suhe gobe kupuje vedno in v vsaki množini ter plačuje po najvišjih dnevnih cenah trgovska firma **J. Kužan, Kranj, Gor.** Istotam se sprejme trgovski učenec.

Izdelovalec sodavice, spreten, izkušen delavec, ki se razume na ravnanje s steklenicami in opravljanje strojne motorja se proti dobri plači in hrani takoj sprejme. Lahko je tudi krepak invalid. — Kje, pove upravn. »Sloven. Naroda«. — 2937

Stanovanje oziroma prostori za pisarno v bližini sodnije se išče eventualno se zamenja stanovanje v tem kraju, s cenim pa lepim stanovanjem na periferiji mesta. Tudi se zamenja hiša na Dunaju z hišo v Ljubljani. Ponudbe na upravn. »Sloven. Naroda“ pod „stanovanje in zamenja 840“.

Oskrbenik oziroma paznik delavcev se išče za večje posestvo na Spod. Stajerskem. Plača po dogovoru in popolna preskrba. Ponudbe pod „Oskrbenik 20, Zalec“. 2878

Kupujem umetno zobovje in splošno vse, kar je starinsko. Posredujem pri prodaji posestev. **ALBERT DERGANČ, brivec** Franciskanska ulica 10. 1458

Barva za blago vseh vrst za nadrobno prodajo. Zavitek 80 vinarjev. Pri odjemu 100 zavitek K 40.—, 150 „ 38.—, 300 „ 36.—, 1000 „ 34.— za 100 zavitek

Izdelek prve vrste. Boljši nego vse doslej v prometu se nahajajoče barve za obleko. Franko po povzetju pošilja **I. V. HAJDAŠ, Bedekovačina, Hrvaško**. 2853

VOJNOPOSOJILNO ZAVAROVANJE

je visoko obrestovalna naložba denarja, spojena z idealno

preskrbo rodbine

Pri enkratni premiji se plača lahko tudi z vojnoposojilnimi komadi VI. in VII. emisije po emisijskem kurzu (komadi drugih emisij po dnevnem kurzu). Vsak lastnik vojnega posojila lahko torej brez vinarja gotovine višano svojega prejšnjega podpisanja poviša na dvojni znesek. 2926

Skrbite za deco!

Primer! 35 letni oče zavaruje za svojo 2 letno hčerko za dobo 18 let, torej do 20. leta starosti, doto 20.000 kron z vojnimi posojili. Za zavarovanje je plačati: Letna premija K 857-80 in 2% zavarovalne pristojbine. — Ako umrje oče po treh letih, se izplača: 1. posmrtnina K 2000.— v gotovini, 2. 15 let vzgojevalnina letnih K 2000.—, t. j. K 30.000.— skupaj torej K 32.000.— in povrh še 3. po preteku 18 letne zavarovalne dobe nominalne K 20.000.— vojnega zavarovanja.

Za ta visoki zavarovalni uspeh bi se bilo plačalo samo skupaj K 2.573-40.

Važno! Premije se tudi za vso zavarovalno dobo lahko plačajo naenkrat. V predstojećem slučaju bi bil oče tudi vse premije lahko plačal z enkratnim zneskom K 11.001-60. Ako bi, kakor gori omenjeno, umrl po 3 letih, bi se v gotovini izplačalo:

1. poleg posmrtnine K 2000.— takoj po njegovi smrti tudi neporabljene premije v znesku K 8.862-40, skupaj torej K 10.862-40; 2. vso ostalo zavarovalno dobo vzgojevalnina K 2000.—, t. j. K 30.000.—, skupaj torej v gotovem denarju K 40.862-40 in vrh tega še 3. pri poteku zavarovalne dobe zavarovani vojnoposojilni komadi v nominalni vrednosti K 20.000.—.

Zavarovalnica ANKER Glavna poslovalnica Gradec, Rauberg. 20

Zastopstvo za Kranjsko: Leopold Grünfeld, Ljubljana, Prisojna ulica 1. Vse poslovalnice za podpisovanje in zastopstva dajo rado voljno pojasnila.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

in njene podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju

kot oficijelno subskripcijsko mesto

sprejemajo prijave na

VIII. avstrijsko vojno posojilo

po originalnih pogojih:

I. davka prosto 5½% amort. držav. posojilo à 91.54%
II. davka proste 5½% odpovedljive držav. zakladnice à 95.50%

Tiskovine za prijavo in pojasnila so strankam brezplačno na razpolago pri naših blagajnah.

Mlinarski učenec ali mlinar

z vso oskrbo se takoj sprejme. Zamenja se živila za več vagonov gnoja. — Velenosostro Krupa, p. Gradec Dol. 2918

Framydol je sredstvo za pomlajenje las, ki rdeče, svetle in sive lase in brado za trajno temno pobarva. I steklenica s pol. vred K 3.25

Rydyol je rožnata voda, ki živo pordeči blede lica. Učinek je čudovit. I steklenica s polno vred K 2.45.

Naslov za naročila:
Jan. Grollich, Engel-Drogerie, Brno štef. 639, Moravsko.

DAMSKA

MESEČNA PREVEZA

zdravniško priporočena. Varuje pred otisčenjem, dobro vsesava, piše, komoda in praktična, varčuje perilo, se dobro pere ter ostane vedno mehka. Komplet, na garnitura K 12.—, 18.—, na leta trpežna K 24.—, 30.—, najfiniša pa K 36.— in K 42.—. Porto 95 vinarjev. V varstvo žensk izmivalni aparat 40.—, 45.— K. Posiljatev diskretna. — Higijena. blaga trgovina Sl. Potoky Dunaj, VI. Stieglgasse 15. 1199

G. kr. deželna posredovalnica za delo vojnim invalidom v Ljubljani

pisarniškega vodjo.

Zahteva se primerna splošna in pisarniška izobrazba, poznanje razmer na delavniškem trgu in na gospodarskem polju; znanje obeh deželnih jezikov. Plača po dogovoru. — Vojni invalidi imajo prednost. Prošnje je vložiti do koncem junija t. l. pri podpisane kursoriji. — Kuratorji: G. kr. deželna posredovalnica za delo vojnim invalidom (na državni obrtni št.) v Ljubljani, dne 11. junija 1918. 2912

Kupim zopet

v vseh (tudi malih) množinah:
Selak orange K 135 za kg.
Selak rubin K 100 za kg.
Kafra v kosih K 150 za kg.
Kislina vinskega kamna krist K 72 za kg.
Vosek Carnuba K 70 za kg.
Gumi arabski v zrnih K 40 za kg.
Raffia Majunga K 40 za kg.
Boraks v kosih K 35 za kg.
Salmiak v kosih K 30 za kg.
Žveplo čisto K 25 za kg.
Šmirgljovo platno št. 1—6 K 1.20 za polo
Šmirgljovo platno 0000—0 K .99 za polo

Pločevinaste škatlice 80x30 mm K 200 za tisoč.

Georg Faludi, Budimpešta
V. Lipot kórut 12. 2928
Naslov za brzojave: Indicator, Budapest.

Za veleaktualno, novo oficijelno akcijo

se iščejo
za Ljubljano in vso Kranjsko proti primerni materialni odškodnini 2952

dame in gospodje

zmožni obeh deželnih jezikov. Ponudbe z navedenim pričetkom, osebnim popisom in sliko. „Patriotischer Verlag“ Dunaj IX/2., Pichlergasse 5.

Kupujem zmedene ženske lase.

Stefan Sirmoli,
Ljubljana, Pod Zrnanč št. 3.

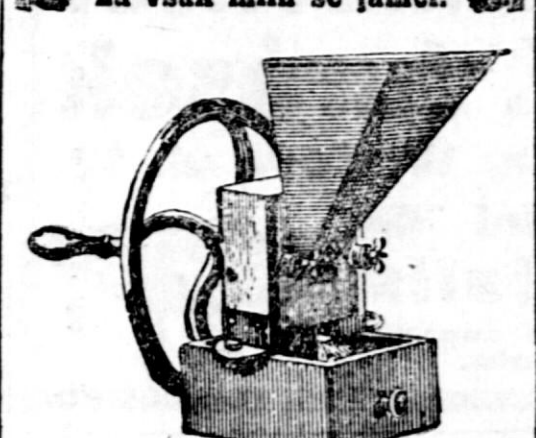
POZOR! Zaradi vpoklicanja v vojaško službovanje je lokalni odprti samo za prodajo blaga in sicer vsaki dan samo od 9. do pol 1. in v nedeljo od 6. do 11. ure dop.

Otroški vozliček in steklena stena se kupi.

Ponudbe na Alojzij Cerar, trgovec, Lučevica.

Naši originalni ročni drobilni mlini

s predobitnikom, z regulacijo za fino mletje in grobo drobljenje vsakega sadeža z izmenljivimi posebno trjenimi stanovitnimi mlevnimi ploščami, prekašajo vse druge izdelke. Za vsak mlin se jamči.

Model I z zamašnjakom poprijemalcem, lijem in ročico, K 190.—
Model II s polžem (namesto poprijemalca) lijem in zamašnjakom K 120.—
Model III z ročnim zamašnjakom brez polža, K 95.—

Poštne prosto ako se pošlje denar naprej (pri povzetju se zaračuna poština) pošilja razpečevalnica kmetijskih strojev 2761
Gustav Tintner, Dunaj, III/150
Neulinggasse 11.
iščejo se zastopniki.

G. Flux

Gospodsk. ulica 4, I. nadstropje, levo.

Gradnje dovoljena, že 20 let obstoječa najstarejša ljublj.

posredovalnica stanovanj in služb v udobnost cenj. občinstva zopet v središču mesta

Priloga in namešča le boljše službe iskajoče vsake vrste privatno trgovsko in gostilniško osobje izbira različnih služeb, zlasti za ženske. Vestna in kolikor možno hitra postrežba zagotovljena. 2148

Pri zunanjih naročilih znanaka za odgovor.

SADIKE

od zelja, ohrovt, kolerabe in krmilne pese prave rdeče in rumene, ima večjo množino oddati

semenska trgovina in vrtnarstvo

AL. KORSIKA, 2925
Ljubljana, Bleiweisova cesta-Vrtača 3.

100 kron nagrade

dobi, kdor preskrbi meščanski stranki treh oseb stanovanje: 1 sobo in kuhinjo za takoj ali 1. novembra. — Ponudbe na upravo »Sloven. Naroda« pod »100 kron nagrade 2933«.

Nemška jedilna sol

kamena sol v kosih, glavberjeva in grenka sol, nadomestna konjska krma, stavbnica mavca (gips) od 100 kg naprej se točno oddaja tudi na vagone

Veletrgovina
Wurzburgers Nachfolger, G. m. b. H. Gradec. — Telefon interurban 0328.

Učilišče za glasho in dramat. umetnost

Ravn. Lutwak-Patonay, Dunaj, IV., Mühlg. 30. Vse stroke glasbe in predstavljačo umetnost. — Javna predavanja. Prvorstna nameščanja gojencev.

Tečaj za glasbeni državni izpit s pripravljaj. razredom za manj napredujoče. Vsako leto okoli 15 državno preizkušenih gojencev. Igralska, operna in operetna šola z odri za vajo. Specialni tečaj za predavalno in govorniško umetnost za nepoklicne učence.

Preizkušene prvostopne učne moči, pouk v razredih, privatni, večerni in počitniški tečaj. Internet za znanje učence. — Prospekti zastoj. 2407

RAZGLEDNICE

vseh vrst vedno v veliki izbiri
Narodna knjigarna, Ljubljana.

USNJE

ni nabitki za čevlje, zelo zahtevani predmet, v veliki zalogi po konkurenčni ceni, nudi trgovcem v prodajo
H. SELJAK, LJUBLJANA.
Naročite vzorčno pošiljatev. 100 zavitev K 135.

Vsaka dama naj čita

mojo vlezanimivo navodilo o modernem negovanju gradlj. Iskušen svet pri vpadiosti in pomanjkanju bujnosti. — Pišite zaupno na Ido Krause, Požun, Pressburg Ogrsko Schanzstrasse 2. odd. 41.

Večje tovarniško poslopje,

5 minut oddaljeno od železniške postaje, je pod ugodnimi pogoji na prodaj. — Natančneje se poizve pri Jos. Adamiču, vrvarna, Domisle pri Ljubljani. 2935

DOGE ZA SODE

in dna iz smrekovega lesa, dobro suhe, se kupijo za okoli 3 hl goste sode. Ponudbe v nemš. jeziku na **Gebrüder Reisch Kufstein.**

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska

LIUBLJANA, Prešernova ulica št. 3

je imela koncem leta 1916 vlog K 66,800.000—
hipotečnih in občinskih posojil „ 27,600.000—
rezervnega zaklada „ 2,500.000—

Sprejema vloge vsak delavnik in lih obrestuje najvišje po

večje in nestalne vloge pa po dogovoru. 159

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčenje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Poseja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5 ¼% obrestim in proti najmanj 1% oziroma ¾% odplačevanju na dolg.

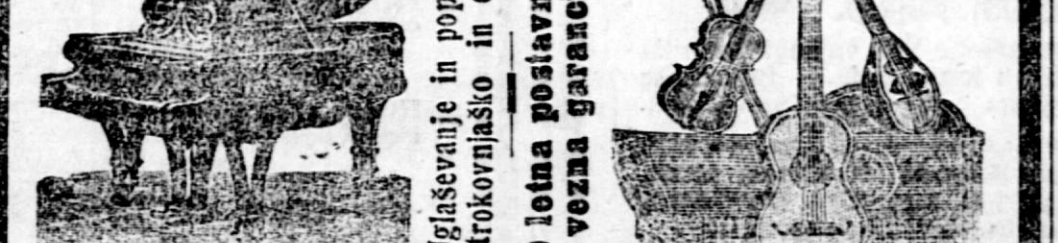
V podporanje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Alfonz Breznik

Ljubljana, Kongresni trg štef. 15
(Nasproti nunske cerkve.)

Največja in najposobnejša trdnica in izposojevalnica klavirjev, pianinov in harmonijev na jugu Avstrije. Velikanska zaloga vseh glasbenih instrumentov, strun in muzikalij. Klavirje prvih c. kr. dvornih in komornih trdk: Bösendorfer, Förster, Rudolf Stolzhammer, Böhl & Heitzman, Glos in Hofmann imam edino izključno le jaz za Kranjsko v zalogi ter svarim pred nakupom falzifikatov navidezne »pofelna«.

Uglajevanje in popravila strokovnjaško in cen. 10 letna poslovanja zozna garancija

KUPIM GOZDNATO POSESTVO

najraje blizu železnice do četrta milijona vrednosti, tudi priženim se na tako posestvo. V tem slučaju želi znanstvena mlad, inteligenten posestnik prikupljive zunajnosti z 20—30 letno gospodično ali mlado vdovo enakih lastnosti. Dama iz ugodne rodbine, neomadeževane preteklosti in mirne naravi z veseljem do gospodinjstva naj izvoli staviti ponudbo pod šifro: „Trgovina-industrija“ na upravništvo »Slovenskega Naroda«. — Tajnost častna zadeva. — 2908

SOLALI

najboljše cigaretni papirji

trgovina z cigaretnim papirjem določa z omejeno zavezo Saybusch-Sellig.

25. šolsko leto. Dunajski staroronom. najodličnejši

specialni dekliški penzionat

B. Freyerja naslednica 2521

Splošna izomika, nadaljevalni tečaji, licej, glasbena, jezikovna šola, pouk v obdelovanju vrta. Izvrstna prehrana.

Internat. Pointernat. Eksternat. Počitniški dom graščina „Rimski vroleo“, Koroško. Dunaj I., Kolowratring št. 9 (na uglu Schwarzenbergplatz). Govorilne ure od 11-1 in od 2-5. Telefon 8250. Prospekti.

Prostovoljna prodaja posestva.

Proda se prostovoljno na lepem in zdravem mestu, 4 km. od Ljubljanske ceste ležeče posestvo v velikosti 240 oravov. Od tega je 15 oravov njiv, 5 oravov vrta in sadovnjaka, 4 orala travnika, 7 oravov vinogradi, 180 oravov loze, drugo pašniki z novo prizemno hišo in gospodarskimi poslopiji. — Cena 350.000 kron. Blizja pojasnila daje Miho Ribič obč. tajnik v Netretčcu pri Karlovcu, Hrvaško. 1656

ANTON STIPLOSCHEK

sobni in dekoracijski slikar ter pleskar
Ljubljana, Zvezdarska ulica 4

se priporoča p. n. občinstva za vsa v svojo stroko spadajoča dela ob najmodernejši izvršitvi. Solidna in cena izvršitev. Sprejema naročila tudi na deželo.

Delniška glavnica in rezervni fond:
K 103,000.000.—

C. kr. priv.

Stanje den. vlog na hran. knjižice 31. okt. 1917:
K 214,681.380.—

Splošna prometna banka podružnica Ljubljana, preje J. C. Mayer

Centrala na Dunaju. — Ustanovljena 1864.

Vogel Marijin trg-Sv. Petra cesta (v hiši „Assicurazioni Generali“).

Ustanovljena 1864. — 33 podružnic.

Preskrbovanje vseh bankovnih transakcij, n. pr.: Prevzemanje denarnih vlog na hranilne knjižice brez rentnega davka, kontovne knjige ter na kontokorentno vedno ugodnim obrestovanjem. — Denar se lahko dviga vsak dan brez odpovedi. — Kupovanje in prodajanje vrednostnih papirjev strogo v okviru uradnih kurznih poročil. — Shranjevanje in upravljanje (depoti) vrednostnih papirjev in posojila nanje.

Ustmena in pisarna pojasnila in nasveti o vseh v bančno stroko spadajočih transakcijah vsakdar brezplačno.

Najkulantnejše izvrševanje borznih naročil in vseh tuzemskih in inozemskih mestih — Izplačevanje kuponov in izžrebanje vrednostnih papirjev. — Kupovanje in prodajanje deviz, valut in tujih novcev. — Najemodaja varnih predalov samoshrambe (safes) za ognjevarno shranjevanje vrednostnih papirjev, listin, dragotin itd. pod lastni zaklepom stranke. — Opravišče c. kr. razr. loterije Brezplačna revizija izžrebanih vrednostnih papirjev. — Promese za vsa zrebanja. Izplačila in nakazila v Ameriko in iz Ameriko

Brzojave: Prometna banka Ljubljana. — Telefon štef. 41

Stanje vlog koncem novembra 1917 ca. K 209,707.065-70.

Glavnica K 40,000.000.—.

Podružnica
v Ljubljani**Češka industrijalna banka**Stritarjeva
ulica št. 9.

Financiranje vojaških dobav.

Kredite za aprovizacijske nakupe.

Vsakovrstne bančne transakcije.

Srečke c. kr. avstr. razredne loterije.

Nakazila vojnim ujetnikom.

Proda sekisa z gospodarskimi poslopji, pri-
pravnimi za obrt; in s hlevom za konje
ali krave. Ponudbe pod „Hisa v Ljub-
ljani 2014“ na upravn. »Slov. Nar.«**Naramnični ošvi**III-1181 en gros
papir in usnje . . K 6.80
Spiral s svilo prevlečeni
K 13.50 in K 16.50 za tucatRudolf Bodenmüller,
Ljubljana, Stari trg št. 8.**Josip Jug**plesarski in likarski mojster
Ljubljana, Rimska cesta št. 16.
se priporoča cenjenemu občin-
stvu za vsa v to stroko spadajoča
dela. Jamčim da delam samo s
pristnim firnežem.

Solidna in točna postrežba.

vseh vrst za urade
društva, trgovce
ANTON CERNE,
graver in izdelova-
telj kancukovih
stampilij

LJUBLJANA, Dvorski trg št. 1.

Zahtevajte zastoj in
poštne prosto moj katalo-
g s slikami ur, zlatine,
srebrnine, godb. instr. itd.
JAN. KONRAD
c. in kr. dvorni založnik
v Mostu (Brix) št. 1958.
Niklajte ali jeklene anker-ure K 26,
28, 30, bela kovina (Gloria-srebro)
goldin ali jeklo, remont, z dvojnimi
pokrivalom K 35, 40, 50, 60, violine
K 22, 24, 26, harmonike K 26, 28 in
višje. Za ure triletna garancija. Pošilja
se po povzetju. Izmena dopustna ali
651 denar nazaj.**F. Batjel**Gorica — Ljubljana
Stolna ul. št. 2-4. Stari trg št. 28.
Trgovina in mehanična delavnicaŠivalni in pisalni stroji,
gramofoni.

Električne žepne svetilke.

Najboljše baterije.

Posebno nizka cena za preprodajalce.

Srbečico, hraste, lišajeodstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir. postav. varovano „SKABA-
FORM“-mazilo. Popolnoma brez duha in ne maže. Poskusni
lonček K 3.—, veliki K 5.—, porcija za rodbino K 12.—.

Dr. E. Flesch's Kronen-Apotheke (Győr), Raab Ogrsko.

Zaloga za Ljubljano in okolico: Lekarna „pri zlatem jelenu“,
Ljubljana, Marijin trg. 880

Pozor na varstveno znamko „SKABAFORM“

Uglaševalec klavirjev**G. F. Jurásek**

Ljubljana, Wolfova ul. 12.

Edini

specijalist

izvršuje vsa popravila
te stroke.**Modni salon****Stuhly-Maschke**

Zidovska ulica št. 3.

Dvorski trg 1, Ljubljana.

Priporoča za

spomladansko sezijo
slamnike
svilene klobuke in čepice
najnovejših oblik
za dame in deklice

Popravila se sprejemajo.

Zalni klobuki vedno v zalogi.

Opozorilo.Tvrdba Josip Reich, parna bar-
varna in kemična čistilnica, prosi
vključno svoje čistilne odjemalce, da naj
čimprej pošljejo po predmete, ki so jih izročili za barvanje ali čiščenje
do konca aprila 1918. Kakor je razvidno iz prevzemnih listov, jamči,
tvrdka samo 3 mesece za te predmete. Cenene odjemalce prosimo torej,
da ne pride pozneje do neljubih slučajev, ki bi mogli nastati vsled nadalj-
nega puščanja teh predmetov pri tvrdki. — da čimprej vzamejo stvari domov.
Za blago, ki je bilo prineseno v barvanje ali čiščenje in do imenovanega dne
in ni bilo prevzeto, ne dam nobene odškodnine, ako bi se blago pogrešalo ali
ko bi bilo vsled požara uničeno. Obenem si usojajo podpisana tvrdka opo-
zori ceneno občinstvo na to, da se ji je posrečilo z velikimi težavami do-
biti barvila za barvanje oblačil iz svile, volne, bombaževine in
platna in sicer za razparane in nerazparane obleke tako, da more tekmo
2—3 tednov po kar najnižjih cenah barvati po želji črno, modro, rjavo, ze-
leno itd. Podpisana tvrdka se priporoča cenjenemu občinstvu kar najboljše
in upa, da se bo občinstvo čimbolj posluževalo njene parne barvarne. 2376**Josip Reich, Ljubljana.**

Parna barvarna in kemična čistilnica.

Tovarna: Poljanski nasip št. 4.

Podružnica: Selenburgova ulica št. 3.

ZAVAROVANJE NA**VIII. VOJNO POSOJILLO**

C. KR. AVSTR. ZAKLAD ZA VDOVE IN SIROTE

ZAVAROVALNI ODDELEK,

dež. poslovalnica v LJUBLJANI, Frančevo nabr. 1,

sprejema 2737

na temelju pogodbenega dogovora s c. kr. priv. življensko za-

varovalnico avstr. Feniks na Dunaju

zavarovanja na VIII. vojno posojilo

pod najugodnejšimi pogoji.

Tako zavarovanje olajša vsakomur zajetje VIII. vojnega posojila
z malimi delnimi vplačili v daljši ali krajši dobi. — Premije se
morejo plačati tudi z vojnim posojilom osme in prejšnjih izdaj.
Pojasnila dajejo naše okrajne poslovalnice v
Gornjem, Kamniku, Kočevju, Kranju, Krškem, Litiji,
Ljubljani (Frančevo nabrežje 10), Logatcu, Postojni,
Radovljici in Rudolfnem in naši pooblašeni
zastopniki.**Lepota je sreča!**Po dolgoletnem raziskavanju na polju negovanja lepote se je konečno
posrečilo, najti novo metodo, po kateri se vse nadležne kožne neči-
stosti kot pege, zajedci, mozolji, gube, nosna in obrazna rdečica te-
kom nekaj dnij sigurno odstranijo na kar zadobi obraz, tudi pri sta-
rejših damah, mladostno sveže rožnato lice. Učinek je presenetljiv in
ta recept so sijajno priporočili sloveči zdravniki. Tisoči prostovoljnih
priznanj! Vsakomur dajem proti retourn-znamki popolnoma zastoj
pojasnila. Pišite takoj na: L. Decker, Dunaj 59, Predal 19,
oddelek 36. 1192

Kupujte le domače izdelke to je

Emona

PRIZNANO NAJBOLJŠE

pralni prašek

Dobiva se vseh prodajalnah!

Naslov za pisma: Jos. Petelinc, Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Priporočamo edino najboljšo šivalno stroje tvrdke:

Jos. Petelinc, Ljubljana,

poleg frančiškanskega mostu, levo,

3. hiša ob vodi.

Največja in edina zaloga šivalnih strojev vseh

sistemov v poljubnih opremljenih za obrt in rodbino.

V zalogi igle, olje, ter deli za razne stroje.

Dostavitev strojev takoj! Pouk v voznju brezplačen!

Mimi Sark, Ljubljana

Hotel „pri Maliču“, soba 25., 26.

II. nadstropje.

Vedno zadnje novosti

dunaških modelov.

Popravila se okusno in točno izvršujejo.

Zalni klobuki vedno v zalogi.

Sprejme se takoj izurjen žagarza navažno žago in polnojarjenik
(Vollgatter). Naslov pri upr. »Sl. N.«

Vsakovrstne slamnike,

slamnate torbice (cekarje)

predprožnike,

slamnate šolne priporočam

gosp. trgovcem za obila naročila

FRAN CERAR,

tovarna slamnikov v Štobu

pošta Domžale pri Ljubljani.

Priporočamo krasne

BLUZE
plašče, jopce,
krila, kostume,
nočne halje, pe-
rilo, modne pred-
mete, športne klo-
buke in steklenice. Zelo solidna tvrdka:**M. Krištofič - Bučar**

Ljubljana, Stari trg 9. Lastna hiša.

2652 Fine

otroške oblekce

in krstne oprave.

JOS. ROJINA

modni atelje za gospode

LJUBLJANA

Franca Jožefa cesta 3.

Vojaške-uradniške

UNIFORME

po meri v najkrajšem času.

Zdravnik**Dr. Brunon Weixl**

ordinira zopet pri 2758

Sv. Trojici v Slov. goric.

Kupujem:

les za jame od 12 cm naprej

na mt

mekak okrogel les,

smrekovo lubje lanske in le-

čreslo tosnje

kostanjev les od 10 cm naprej

hrastov les

Prosim ponudbe s skrajnimi ce-

nami, množino in navedbo roka

za oddajo 1745

Vinko Vabič, Zalec, 8

Spodnje štajersko.

Kuiantno poslovanje. Takojšnje

plačilo proti duplikatom.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani.

obrestuje hranilne vloge po čistih

Rezervni zaklad nad K 1,000.000.

4 1/4 %

brez odbitka rentnega davka.

Ustanovljena l. 1881.